

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Hösten 2013

Lärarytbildningen

Hur arbetar förskolan med anknytning vid inskolning

– trygga barn har större tillgång till sin intelligens

Författare

Petra Karlsson

Lina Sandin

Handledare

Angerd Eilard

www.hkr.se

Hur arbetar förskolan med anknytning vid inskolning

– trygga barn har större tillgång till sin intelligens

Abstract

Arbetet handlar om hur man i förskolan arbetar med anknytning. Detta har i sin tur avgränsats till hur anknytning uppnås vid inskolning och hur olika inskolningsmetoder påverkar denna.

I undersökningen vill vi få en djupare och bredare förståelse för hur och varför förskolorna har valt sin inskolningsmetod. För att få en uppfattning om detta har vi tillämpat en triangulerings-metod där vi utgår från pedagoger, förskolechefer och föräldrar. Pedagogerna intervjuades om hur de, utifrån olika metodval, arbetar kring inskolning. Förskolecheferna intervjuades om hur de organiserar verksamheten och föräldrarna fick möjlighet att svara på en enkät om hur de upplevde inskolningen av deras barn.

Syftet med undersökningen var att ta reda på hur förskolan arbetar med anknytning i samband med inskolning och vad de har för strategier samt hur förskolecheferna valt att organisera arbetet kring detta. Vi ville också se om föräldrarna upplevd inskolningen på samma sätt som pedagogerna upplevd den. Men också om förskolecheferna och pedagogerna har samma syn på skapandet av anknytning vid de olika inskolningsmetoderna.

Resultatet av undersökningen visar på likheter och olikheter i informanternas svar samt att anknytning uppnås mest under de inskolningsmetoder som varar en längre period.

Ämnesord:

Anknytning, inskolning, förskola

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Syfte och frågeställning	7
1.2	Begrepps förtydligande	8
2	Litteraturgenomgång	9
2.1	Anknytningsteorier	9
2.2	Förskolans uppdrag	11
2.3	Barnets utveckling	12
2.4	Inskolning	14
3	Metod	17
3.1	Val av insamlingsmetod	17
3.2	Val av undersökningsgrupp	18
3.3	Genomförande och bearbetning av datainsamling	18
3.4	Etiska övervägande	19
3.5	Metoddiskussion	20
4	Resultat	21
4.1	Intervjuer med pedagoger	21
4.1.1	Föräldraaktiv inskolning	21
4.1.1.1	Föräldrarnas roll	23
4.1.1.2	Ansvarspedagog	23
4.1.1.3	Trygghet	23
4.1.2	Traditionell inskolning	23
4.1.2.1	Föräldrarnas roll	23
4.1.2.2	Pedagogens roll	23
4.1.2.3	Trygghet	23
4.1.2.4	Anknytning	23
4.2	Intervjuer med förskolechefer	25
4.2.1	Gemensamt för chefernas arbete	25
4.2.2	Skillnader mellan chefernas arbete	26
4.3	Föräldraenkät	28
4.3.1	Tid	28
4.3.2	Anknytning	29
4.3.3	Inskolningsmetoder	29
4.3.4	Föräldrarnas syn på inskolningen	30
5	Analys	31

5.1	Anknytningsteorier	31
5.2	Förskolans uppdrag	33
5.3	Barnets utveckling.....	35
5.4	Inskolning	38
6	Diskussion	40
6.1	Förslag om fortsatt forskning	43
7	Sammanfattning	44
8	Referenslista.....	47
8.1	Tryckta källor	47
8.2	Otryckta källor	48
8.3	Elektroniska källor.....	48
9	Bilagor	50
	Bilaga 1: Intervjufrågor till pedagogerna på de valda avdelningarna	50
	Bilaga 2: Intervjufrågor till förskolechefen till dessa avdelningar	50
	Bilaga 3: Föräldraenkäten till dessa barn som vistas på dessa avdelningar	50
	Bilaga 4: Brevet som skickades ut till informanterna	50

1 Inledning

Under vår verksamhetsförlagda utbildning fick en av oss skribenter möjlighet att delta i föreläsningen "Tolka och förstå små barn" med fil. dr och leg psykolog Nordström (2013). Hennes intresse och kunskap väckte många nya tankar hos oss, om hur viktigt det är att skapa trygghet för de små barnen. Tryggheten är grunden för hur de senare i livet kommer att kunna ta till sig sin omgivning. Föreläsningen utgjorde inspiration för oss att undersöka hur förskolan arbetar för att skapa en trygg grund för barnen, som bidrar till god psykisk hälsa samt möjlighet att fungera i ett socialt sammanhang längre fram i livet.

Någon vet vad ett barn är, men ingen vet vad det kan bli.

Någon kanske vet vad en förskola är, men ingen vet vad den kan bli.

Någon kanske vet vad världen är, men ingen vet vad den kan bli.

(Åberg och Lenz Taguchi 2005, sid 5)

Dessa tre rader stämmer väl in med verkligheten. Hur kan vi skapa goda förutsättningar för en maximal utveckling i linje med pedagogen och författaren Åberg och universitetslektor vid pedagogiska institutet Lenz Taguchis (2005) tankar? Det här är något att fundera över, att se kopplingar till samhällets utveckling, där det ska hinnas med mer och mer samt presteras maximalt hela tiden. Barnpsykiatern Kihlbom (2003) tar även upp intressanta tankar då det gäller kunskapen om barnets utveckling. Han menar att även om kunskapen har utvecklats under senare år angående de allra minsta, så är utbildning till personalen av betydelse samt att se över kvalitén i förskolan och dess verksamhet. Han anser att de första åren har stor betydelse för den psykiska och fysiska hälsans utveckling. Kihlbom (2003) menar att det är viktigt att se till forskningen och den känslomässiga funktionen som förskolan har för den personliga utvecklingen när det gäller de minsta barnen. Dessa tankar uppmärksammas även av Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) som har valt att tolka läroplanen så att den ska passa det minsta barnet. De menar att fokus i läroplanen från 1998 flyttas från föräldrarnas behov av barnomsorg till att sätta behovet av "omsorg, utveckling och lärande" för varje enskilt barn i centrum, vilket innebär en förlust för det minsta barnet i den pedagogiska verksamheten. Fokus tas från omsorgsbiten som nu måste dela uppmärksamheten med de andra två faktorerna i verksamheten (Carlberg, Granberg och Lindfors 2012, s.4). De menar att det är viktigt att ta hjälp av den senaste aktuella forskningen för att kunna möta de mindre barnen, då dessa har ett annat behov av omsorg än de större barnen. Det lilla barnet är i större

behov av en trygg, vuxen kontakt som hjälper dem att lära om och förstå sin närhet, vilket skapar grunden att sedan kunna lära utifrån. Kan detta vara ett steg i ledet för att på lång sikt bidra till att skapa trygga medmänniskor? Medmänniskor som får utvecklas efter sina egna förutsättningar i ett samhälle där vi alla betraktas för dem vi är och inte för det vi presterar?

Nordström (2013) nämnde hur olika inskolningar av barn kan vara samt hur olika de kan se ut. Det finns enligt henne inskolningar som sker under tre dagar, en vecka, två veckor eller till och med tre veckor. Hon ställer sig frågan hur dessa olika metoder kan skapa en trygg bas för barnet? Det lilla barnet ska klippa sitt band med föräldrarna, som dittills är dess enda anknytning till omvärlden och ska skapa en ny anknytning med förskolans personal. Inskolning kan upplevas som ett bortglömt område, men med tanke på att det är nya relationer som skapas för barn i tidiga åldrar bör därför ämnet lyftas och hållas vid liv för att kunna utmana förskolans personal, politiker och beslutsfattare samt skapa trygghet för det lilla barnet. Pedagoger bör vara medvetna om vikten av att skapa trygga anknytningar för att på sikt skapa och bidra till fler trygga samhällsmedborgare.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka och beskriva hur det arbetas med inskolningen av barn i förskolan. Detta för att bidra till ökad förståelse och förhoppningsvis ny kunskap inom ett område som vi, blivande och redan verksamma förskolpedagoger, kan ha nytta av i arbetet med att skapa en trygg grund för barnen. Hur gör pedagogerna för att skapa en trygg grund för barnen som de kan bygga vidare på längre fram i livet? Studien avser alltså att infånga mer kunskap om de mest förekommande inskolningsmetoderna genom att besvara följande frågor:

- Hur förhåller pedagoger sig till kunskaper om de mest förekommande inskolningsmetoderna?
- Vad har pedagoger för syn på anknytning under inskolningen?
- Hur upplever föräldrar olika inskolningsmetoder?
- Hur organiserar förskolechefer arbetet med anknytning vid barns inskolning?

Utgångspunkten är hur förskolan arbetar kring anknytningens betydelse i relation till inskolning, vilka strategier pedagogerna lägger upp vid en inskolning, föräldrarnas synpunkter

på hur de upplevde inskolningen samt hur förskolecheferna har valt att organisera arbetet med anknytning vid barns inskolning.

1.2 Begrepps förtydligande

I detta inledande avsnitt förklaras olika begrepp som förekommer i samband med inskolning av barn i förskolan. I huvudsak har dessa begrepp hämtats från litteratur som behandlar olika aspekter på barns inskolning i förskolan.

Inskolning betyder att barnet och familjen skolas in i förskolans verksamhet. Enligt Skolinspektionen (2011) så är förskolan den första kontakten i skolprocessen. Eriksson (2010) menar att begreppet inskolning innehåller lika många variationer som antalet förskolor. Hon menar att det inte handlar om vilken metod man väljer att använda sig av, utan om hur denna inskolningstid utnyttjas, om vilket förhållningsätt som används och om vilka förutsättningar som skapas.

Förberedelsearbete är enligt Niss och Söderström (2006) det arbetet som sker innan själva inskolningen. Det kan innebära ett gemensamt föräldramöte innan inskolningen börjar, där föräldrar och ansvariga pedagoger samt eventuellt förskolechef deltar. Här ges information om verksamheten, förskolechefen och pedagogernas arbetssätt, tankar inför själva inskolningen och en första kontakt skapas.

Bakslag i inskolningen är ett uttryck som förekommer i den pedagogiska verksamheten. Uttrycket används av pedagogerna och betyder att barnet kan anses vara färdiginskolat men av olika anledningar har problem uppstått och inskolningen måste ibland göras om.

Ansvarspedagog eller *anknytningspedagog* är den pedagog som ansvarar för den pågående inskolningen samt den pedagog som barn och förälder knyter kontakt med i samband med inskolningen.

Hembesök i samband med inskolningen förklarar Eriksson (2010) som ännu ett steg i mötet med det nya barnet samt dess familj. Oftast brukar det vara den ansvariga pedagogen och eventuellt en annan pedagog eller ett fadderbarn ur barngruppen som följer med för att lägga upp första kontakten.

2 Litteraturgenomgång

Den teori som ligger till grund för studien presenteras i detta avsnitt. Teorin beskriver vikten och skapandet av anknytning mellan barn och vuxna i förskolan.

2.1 Anknytningsteorier

Huvudpersonen till anknytningsteorins uppkomst är, enligt Broberg (2008), den engelska psykoanalytikern och forskaren Bowlby. Teorin föddes med hjälp av honom i slutet av 1940-talet då han fick i uppdrag av WHO (världshälsoorganisationen) att kartlägga och samla in kunskap om det stora antalet föräldralösa barn under krigstidens slut i Europa. Denna studie var tänkt att förbättra situationen för dessa barn. Bowlbys arbete ledde till ”rapporten *Maternal care and mental health, 1951*” (Broberg 2008, s.12-13). Broberg (2008) beskriver att Bowlby under detta arbete såg vikten av föräldrarna i det yngre barnets utveckling, speciellt för barn under tre års ålder. Bowlbys undersökning fick ett positivt mottagande och öppnade upp för ett fortsatt arbete med att vidare undersöka hur separationer i tidig ålder påverkar barnet.

Enligt Broberg (2008) är anknytningsteorin psykologins viktigaste bidrag för hur individen uppfattar och tar till sig omgivningen samt hur denne uppfattar och känner inför sin egen självständighet, förmåga och glädje om att utforska. Han förklarar att anknytningsteorin troligtvis har blivit effektiv på grund av dess ”teori- och metodutveckling” under 1960-talet (Broberg 2008, s.11). Bowlby och Ainsworth inledde ett samarbete för att se vad som påverkade barnets utveckling och hälsotillstånd ur ett längre perspektiv. Denna teori utvecklades med hjälp av Ainsworth’s psykologiska kunskaper och hennes studier om *främmandesituationer (SSP)*. Enligt Hart (2009) gav undersökningen djupare kunskap om barnets olika relationer till föräldern och hur dessa relationer påverkas i olika situationer så som t.ex. i sällskap, ensam, skild från och tillsammans med en främmande vuxen. Ainsworth’s resultat på teorin blev att barnet och föräldern bör känna varandra innan barnet kan knyta kontakt med nya människor. Broberg (2008) tillägger att denna upptäckt gav utvecklingspsykologin ett verktyg för att kunna titta närmre på hur förhållande mellan barn och förälder utvecklas ur ett mer vetenskapligt perspektiv. Efterhand upptäcktes det att barn skapar och varierar anknytningar till personer i deras närhet. Det är inte enbart föräldern som

utgör barnets anknytning, begreppet "trygg bas" blev en del i att skapa stadgan i en anknytning. Samarbetet mellan Bowlby och Ainsworth bidrog till en effektiv utveckling inom anknytningsteorin och av anknytningssystemet mellan barn och förälder.

Enligt Bowlby (2010) är det anknytningspersonen som skapar trygghet, tryggheten som utgör stommen för att barnet ska ta steget till att våga utforska. Det är anknytningspersonen som barnet vänder sig till för att söka tröst, bekräftelse och stöd. Är denna stomme solid och trygg så skapar det maximal utveckling för barnet. Det betyder att barnet har godare utvecklingsmöjligheter senare i livet. Om anknytningen är oförutsägbar eller otrygg kan det ge barnet ångest senare i livet och kan påverka dennes personliga utveckling och relationsskapande negativt. Om "kontakten är dålig" kommer barnet lära sig att "helt undvika nära kontakt" (Bowlby 2010, s.17). Bowlbys (2010) tankar kring anknytningsteorin utgjorde ett arbete för att bevisa hur föräldrabetendet påverkar barnet. Han uppger att föräldrabetendet och föräldrarnas kunskap om barnet är nyckeln till barnets psykiska hälsa och hur den kommer att utvecklas i nästa led.

Andersson (2013) beskriver att det inte enbart är föräldrarnas förståelse till att vårda barnet som skyddar det, utan barnet måste själv sträva efter närhet till "vårdaren". Anknytningsbeteende menar på barnets behov och dess sökande av närhet samt kontakt till en vuxen eller ett annat barn. Barnet har utvecklat en förståelse för vem det tillhör vid åldern av 7 månader, detta är den person eller de personer som omger barnet. Oftast är det modern som blir vald till anknytningsperson då det oftast är hon som utgör den känslomässiga kontakten till barnet. Bandet till anknytningspersonen beror inte på biologi, utan på psykologi, det är den person som mest vårdar barnet som det knyter an till. Broberg (2008) förklarar anknytning genom det engelska ordet attachment, som betyder något mindre beroende av något större.

Hagström (2010) refererar i sin avhandling till Halldén (2007), Kihlbom (2003) och Sommer (2005) där de alla antyder att barn i lägre åldrar, beroende på hur långa dagar de har på förskolan, kan komma att bygga upp liknande relationer med pedagogerna som de har med föräldrarna. Pedagogens sätt att ge barnet fysisk- och psykisk omsorg får också en större betydelse då barnet kanske har långa dagar på förskolan. Hagström (2010) poängterar också att det tyvärr saknas empiriskt material som styrker denna föreställning angående anknytning till pedagogen. Hon hänvisar till Kihlbom som menar att trots alla framsteg som gjorts i forskning kring anknytning så saknas fortfarande kunskap om barnets relationsskapande till

andra än anknytningspersonen. De kunskaper som finns är baserade på erfarenheter vilket kan vara intressant trots att det inte går att bevisa vetenskapligt.

2.2 Förskolans uppdrag

Olanders (2012) frågar sig hur pedagoger bidrar till att barnet knyter an på förskolan. För henne är det inte något nytt fenomen på våra förskolor utan det sker ständigt. Men hon anser att pedagoger bör tänka och bli medvetna om anknytningen som ett perspektiv och vikten av det, annars kan det inte skapas goda förutsättningar. Enligt Broberg, Hagström och Broberg (2012) präglas förskolans verksamhet av två uppdrag, den pedagogiska delen i form av att stödja och väcka barnets intresse och utveckling samt att stötta upp i den omsorgsmässiga delen då föräldern arbetar. Dessa uppdrag har varit verksamma sedan 1800-talet men har under tiden förändrats i takt med barnsynens utveckling. I dag är förskolan en "förskola för alla" (Broberg, Hagström och Broberg 2012, s.14,16). Med det menas att förskolan är till för alla barn oavsett behov, något som inte var huvudsyftet från början. Målet för riksdagens proposition (1984/85) blev att förskolan skulle ha ett pedagogiskt program, där det lades stor kunskap på den pedagogiska personalen, föräldrarna skulle få en inblick i verksamheten och det skulle utvecklas ett samarbete mellan förälder och pedagog.

Enligt Skolverket (2012) har denna förändring lett till en större efterfrågan, förskolan har inte haft så många barn som det är nu, verksamheten ansvarar för barnen i åldrarna 1-5 år, hälften av dessa är mellan 1-3 år, detta är en gradvis ökning som har skett under en 15 års period. Denna efterfrågan på verksamheten kan bero på att verksamheten gradvis har utvecklats och erbjuder plats till föräldralediga och arbetssökande samt att den allmänna förskolan erbjuder alla barn från 3 års ålder en 15 timmars avgiftsfri förskoleplats. Det innebär att åldern för de minsta har ökat, något som Broberg, Hagström och Broberg (2012) anser vara viktigt att tänka på då anknytningen fortfarande är en viktig del i barnets utveckling. Kihlbom (2003) tillägger att detta emotionella samspel med den vuxna är extra viktigt. Han menar att den pedagogiska relationen barnet får på förskolan spelar en betydande roll för hur barnet sedan utvecklar den psykiska hälsan tillsammans med samspelet hemifrån. Ett av förskolans samhällsuppdrag är att verka tillsammans med barnet, familjen och bidra till goda samhällsmedborgare. Vilket även Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) anser vara viktigt att lyfta. Dessa har valt att anpassa en läroplan som ser till det lilla barnet och vad den aktuella forskningen visar om detta större behov av närhet för att kunna utvecklas vidare.

Yrkesrollen inom förskolan handlar om att vara professionell, menar Niss och Söderström (2006). De anser att pedagoger ska ta tillvara på sina unika kunskaper och kunnande inom området. Ett gott möte mellan barn och pedagog förutsätter engagemang, kunskap, nyfikenhet och intresse samt lyhördhet mot varje barn. Dessa bitar bildar även en utgångspunkt i arbetet med att möta behovet hos det minsta barnet. Niss och Söderström (2006) menar att pedagoger inom förskolan måste utgå ifrån att barn "lever i minst två världar", ibland kan dessa världar bli ännu fler beroende på vilka som vistas i barnets närhet t.ex. bonusföräldrar, far- och morföräldrar. Därför är det viktigt att veta något om barnet och dess bakgrund för att lättare kunna möta det och bidra till ökad förståelse och ett gott samarbete samt bli en "trygg hamn". (Niss och Söderström 2006, s.13). Läraruppdraget handlar om att fokusera på den enskilde individen, samarbeta med och visa hänsyn till föräldern, barnet och den pedagogiska verksamheten. "Förskolan ska komplettera hemmet/.../skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt" (Lpfö98,2010, s.13). Därför blir det ännu viktigare med en god anknytning som Nordström (2013) lyfter fram i sin föreläsning, om vikten av att skapa anknytning i förskolan för de små barnen. Hon menar att om barnet känner tillit till dem som är i deras omgivning skapar det en grundtrygghet. Trygga barn har större tillgång till sin intelligens, menar Nordström (2013), vilket bidrar till att de lättare lär sig ny kunskap. Därför är det viktigt att bli medveten om vikten av att skapa en trygg bas redan från starten i förskolan.

2.3 Barnets utveckling

Enligt forskaren och författaren Lundén (2010) är det lilla barnets utveckling en invecklad process, denna process innebär en samverkan mellan förvärvade och medfödda förutsättningar ur det biologiska arvet och barnets omvärld. Även Kihlbom (2003) anser att processen kan utvecklas på många olika vis beroende på rådande förutsättningar och den rådande tiden från det lilla barnet själv, familjen och förskolan. Lundén (2010) tillägger att föräldrarnas anknytningsskapande till barnet har stor betydelse för barnet och den senare utvecklingen. Den hjälper barnet att tolka känslor och upplevelser, få struktur i informationsflödet. Kunskaperna är sedan avgörande för hur väl barnet senare kommer att klara av uppgiften själv. Kihlbom (2003) förespråkar att goda förutsättningar från omgivningen stärker barnets utveckling.

Lundén (2010) menar att neurobiologiska undersökningar har bidragit med betydelsefull kunskap om hur den psykiska processen tillsammans med barnets upplevelser samspelar med varandra. Dessa faktorer samspelar med tillväxten av barnets hjärna. Hon förklarar att vissa av faktorerna är ärftliga och lärs i relation med omvärlden. Medan erfarenheter av omvärlden inte är ärftliga och därför behöver läras av omgivningen för att kunna förstås. Lundén (2010) menar att detta bidrar till en utveckling av hjärnan och dess "olika funktioner". Under denna utveckling talar hjärnforskningen "om ett fönster som är öppet mot omvärlden". Det är under den perioden som det lilla barnet är som mest känslig (Lundén 2010, s.20). Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) tillägger att det är då relationskontakten skapas.

Förskolläraren Lindfors (2011), en av de första diplomerade småbarnspedagogerna, menar att det kan bero på barnets hjärna och dess stora utveckling från foster och upp till 2 års ålder. Även Nordström (2013) nämner att barns hjärnor utvecklas som mest i åldern 0-2 år. Det är därför viktigt med ett tidigt samspel för att påverka hjärnan och barnets utveckling på ett positivt sätt. Detta samspel är något som det lilla barnet bidrar till själv, beroende på hur det uppmuntras av omgivningen. Lindfors (2011) menar att den "sociala hjärnan" utvecklas till stor del efter födseln och i samspel med omgivningen. Hon påstår att "svåra affektillstånd", även kallat känselupplevelser, får en negativ inverkan på det lilla barnets "sociala hjärna". Lindfors (2011) förespråkar därför den "trygga omvårdnaden" som ger fler "receptorer" (nervceller) och avsaknad av omvårdnad minskar uppbyggnaden av dessa. Celluppbyggnaden under de yngre åren bidrar till möjligheter för hjärnan och dess utveckling längre fram i livet (Lindfors, 2011).

Överläkaren Lagercrantz (2012) anser att barnfostran borde vara "grundat på kunskap om hjärnan". Problematiken är att litteraturen inom uppfostringstekniken är till största del grundad på antaganden och "sunt förnuft". Den största vetenskapliga undersökningen inom barnuppfostran och hjärnans utveckling är grundad på slumpmässiga undersökningar kring barns sömn. Lagercrantz (2012) menar att vi inte visste så mycket om hjärnan och dess utveckling innan andra världskriget, då var kunskapen om barnets hjärnor som en "svart låda". Det fanns inget naturligt samspel mellan hjärnforskare och barnpsykologer. Den amerikanske barnläkaren och författaren, Spock, har gett oss mer kunskap om samspelet mellan barns hjärnor och beteendemönster. I dag åsyftar Lagercrantz (2012) till att vi har kunskapen för att se vad som sker med barnets hjärna i mötet med mamman eller när det blir

skrämt. Han anser att tiden är inne för att ändra och anpassa livet till barnet efter denna nya kunskap om barnets hjärna (Lagercrantz 2012, s.24).

Både Broberg, Hagström, och Broberg (2012) samt Nordström (2013) anser att det är ett samspel mellan omsorg och den pedagogiska verksamheten som är avgörande för barnet och dess utveckling. Nordström (2013) menar att vi måste ge barnet rötter och vingar för att utvecklas. Det gör förskolan med värme, lyhördhet och en bra kunskapssyn, vilket bidrar till omsorgsbiten. Nordström (2013) tillägger att forskning under de senaste tio åren har gett större kunskap om barns hjärnor. I denna period är stimulansen och miljön den viktigaste biten. Därför anser hon att den första kontakten är mycket viktig för barnets utveckling. Nordström (2013) understryker att en bra miljö utvecklar det lilla barnet och att det är viktigt att finnas tillhands som en trygg bas.

Broberg, Hagström, och Broberg (2012) samt Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) följer även Lagercrantz (2012) i hans tankar och poängterar att tiden i förskolan kanske inte är så lång men nog så viktig. De anser att denna fråga bör lyftas, kanske verksamheten ska börja se till barnens ålder då de yngsta barnen behöver mer av omsorgsdelen för att på längre sikt skapa en anknytning och därefter lättare utvecklar lärandet. Broberg, Hagström, och Broberg (2012) menar att vuxna bör bli medvetna om den stora utveckling som barnet går igenom under de första skolåren. De ger exempel på hur vuxna bör tänka när de betraktar den utvecklingsresa som barnet hinner göra under denna tid, när barnet är fyra år så har det dubblat sin ålder två gånger och samtidigt utvecklats så olika (Broberg, Hagström, och Broberg 2012, s.17).

2.4 Inskolning

Niss & Söderström (2006) beskriver inskolningstiden som barnets första kontakt med förskolan. Det är mycket som förändras när barnet börjar i förskolan, bland annat vardagen i hemmet. Barn har olika mycket erfarenhet av att träffa andra barn och vuxna, de kommer till förskolan med skilda förväntningar och erfarenheter. Inskolningsperioden har stor påverkan på barnet, det är därför viktigt att denna start i förskolan upplevs som positiv. Niss (1988) benämner inskolningsperioden som invänjning och menar att barnet ska få möjligheten att lära känna pedagogerna, barngruppen och miljön under denna tid då dessa ska bli ett stöd för barnet när föräldern inte är närvarande. Niss & Söderström (2006) tillägger att pedagogerna

ska sikta efter att få barnets förtroende och skapa en bra relation med det samt att föräldrarna ska känna trygghet och att de blir väl mottagna. Även här är Niss (2006) inne på samma spår och menar att samarbetet med föräldern tar vid här, denne ska också ges möjlighet att få ta del av verksamheten som barnet nu ska bli en del i. Det är viktigt att pedagoger och föräldrar kan samarbeta för barnets välmående. Barnet ska känna sig tryggt och uppleva förskolan som lärorik och rolig. Att bygga upp nya relationer är något som tar mycket kraft från barnet och kan väcka starka känslor, speciellt hos det lilla barnet (Niss, 1988).

Föräldraaktiv inskolning är en kortare inskolning under ca tre längre dagar upp till en vecka. Föräldern är med under hela inskolningen och ansvarar för barnet och dess omsorgsbehov. I denna inskolningsform finns oftast ingen anknytningspedagog till barnet utan hela gruppen har ett gemensamt ansvar. Eriksson (2010) förklarar att inskolningsdagen brukar vara mellan fem och sex timmar lång. Genom föräldraaktivt deltagande uppmuntras barnet att vara positiv till att vara på förskolan.

Traditionell inskolning brukar vara den vanligaste formen av inskolning och varar från tio dagar till två veckor. I Lärarnas nyheter (2011) förklaras denna modell med korta inskolningsbesök i början, som efterhand förlängs och slutar med att föräldern lämnar barnet.

Tre veckors inskolning förklarar Lärarnas nyheter (2011) som en längre inskolningsmodell än den traditionella på två veckor även här med korta inskolnings dagar under inskolningstiden. Enligt Eriksson (2010) är förberedelsen viktig, föräldrarna får god information innan start, det kan även innebära att ansvarspedagogen gör ett hembesök för att skapa en första kontakt till det nya barnet. Själva inskolningen sker under lugna former där föräldern är med som ett stöd, barnet är i fokus. Efter ett par dagar drar föräldern sig tillbaka till ett så kallat föräldraborde, stol eller soffa centralt placerat. Denna arbetsmetod gör att barnet kan utforska och lära känna den nya miljön och pedagogen i lugn och ro.

Innan inskolningen anser Niss & Söderström (2006) att det är viktigt att pedagoger och föräldrar träffas i form av ett föräldramöte där de kan utbyta information angående inskolningen och hur den kommer att se ut. Detta möte kan också ske i form av ett hembesök där föräldern berättar om barnet och dess olika behov. Att första mötet med pedagogen äger rum i hemmet är ett plus då barnet känner igen pedagogen när det kommer till förskolan. Pedagogen och barnet har då redan gemensamma upplevelser, dessa upplevelser har betydelse

för hur samspelet utvecklas. Niss & Söderström (2006) vill lägga vikt på dessa förberedelser eftersom att det inte finns mycket tid för utbytande av denna information under själva inskolningen. Niss (1988) anser att föräldrarnas ska ha fått förtroende för pedagogen redan innan barnet börjar på förskolan och att alla uppgifter förälder och pedagog emellan är tydliga i förhållande till barnet.

Leken är ett bra sätt att skapa en ny relation, enligt Niss & Söderström (2006). Det blir även ett tydligt sätt att tydliggöra för det lilla barnet att pedagogen, leksakerna och förskolan hör ihop. Under inskolningsperioden är det bra om det finns tydliga roller för föräldern och pedagogen, föräldern finns tillgänglig som en trygg bas och pedagogen deltar i leken. Det är något som, enligt Niss och Söderström (2006), förenklar mötet mellan pedagogen och barnet samt bidrar till och skapar en inre trygghet för barnet. Niss (1988) talar även hon om föräldrarnas roll under inskolningen. Föräldern ska finnas med och ge barnet trygghet som underlättar för alla de nya intryck som barnet upplever på förskolan. De vuxnas kontakt har betydelse för att barnet ska uppleva starten som positiv. Personalen har i uppdrag att ge barnet “en trygg omsorg och stöd i dess utveckling under den tid det vistas på förskolan” (Niss 1988, s. 11).

Inbjudande miljöer som lockar till nyfikenhet och viljan att leka för barnet är något som Eriksson (2010) förespråkar. Hennes ledord är “kort och kul, barnen ska hinna gå hem innan de tröttnar”, det ska vara roligt och lockande att gå till förskolan. (Eriksson 2010, s.44). Även Niss (1988) anser att barnet får trygghet om dagsprogrammet upprepas under inskolningen så att barnet vet vad som ska hända när det är där. Dagarna bör hållas korta med ett litet antal barn och vuxna för att hålla nere antalet intryck.

3 Metod

Studien utgick ifrån fem olika förskolor, sex olika pedagoger som arbetar med barn mellan 1-3 år blev intervjuade samt förskolecheferna för dessa förskolor. Det delades ut enkäter till nittiotre föräldrar angående om hur de upplevde inskolningen av deras barn. Frågorna utformades på så sätt att de skulle ge ett så brett perspektiv som möjligt samt ge svar kring våra frågeställningar. Valet av frågor som ställdes gjordes utefter vad som skulle undersökas och studeras; pedagogernas arbete med anknytning vid inskolning, förskolechefernas syn och policy på hur detta arbete bör utföras samt vad föräldrarna upplevde att inskolningen skapade och hur det skapades.

De avdelningar som intervjuades har utformat fyra olika inskolningsmodeller utifrån de tre vanligaste inskolningsmetoderna som presenteras i teoridelen 2.4.

3.1 Val av insamlingsmetod

Metoden som tillämpades i denna studie är både en kvalitativ forskningsmetod i form av semistrukturerade intervjufrågor och en kvantitativ metod i form av en enkät. I den kvalitativa delen av studien fick samtliga pedagoger fick samma utgångsfrågor att förhålla sig till där svarsmöjligheterna var öppna, samma gjordes för förskolecheferna, se bilaga ett och två. Denna metod gynnade undersökningen och skapade samma utgångspunkt för alla informanter som ingick i undersökningen. Denscombe (2009) menar att intervjuer skapar ett detaljrikt material som ger större forskningsmöjligheter på djupet. Han anser även att en kvalitativ undersökning ger skribenterna ett flexibelt utrymme samt informanten möjlighet att utveckla svaren och ge sin personliga synpunkt. Trost (2010) anser även att en kvalitativ studie är en bra metod om skribenten vill se, få en förståelse för samt kunna urskilja informantens tankar. För att kunna sluta cirkeln i undersökningen tillämpades även en kvantitativ forskningsmetod i form av enkätfrågor som delades ut till föräldrarna. Detta gjordes för att ta del av deras upplevelse i samband med inskolningen och skapandet av en trygg anknytning. Denna enkät var anonym och vände sig till föräldrar på de avdelningar som intervjuerna utfördes på. Valet av undersökningsgrupp och metodval bidrog till skapandet av en triangulering i undersökningen. Enligt Bryman (1997) är en triangulering ett sätt att använda mer än en metod och få tillgång till mer än en sorts information. Med hjälp av triangulering kan kvantitativ och kvalitativ forskning användas för att studera samma frågeställning.

Denscombe (2009) tillägger att triangulering medför att olika undersökningsmetoder används för att nå informanter och sedan kunna jämföra de olika fynden med den insamlade empirin, vilket leder till att skribenten få ett bredare perspektiv i sin studie och kan betrakta frågan från olika håll. Denna undersökning skapade en triangulering sett ur tre olika perspektiv med utgångspunkt i hur förskolan arbetar kring anknytningen till inskolningen, föräldrarnas synpunkter på hur de upplevde inskolningen samt hur förskolecheferna styr arbetet med anknytning vid barns inskolning. Dessa val gjordes för att utveckla vår yrkeskunskap inom detta område.

3.2 Val av undersökningsgrupp

Studien begränsades till sex förskolepedagoger som arbetar med olika inskolningsmetoder tillsammans med barn i åldrarna 1-3. För att det är under den här perioden som barnet och förskolan skapar sin första kontakt. Alla informanter på förskolan benämns som pedagoger i arbetet, p.g.a. att de har ett gemensamt ansvar att skola in barnet i verksamheten och att tillföra trygghet, oavsett vilken titel de har. I studien ingår även förskolechefen för dessa förskolor som ingick i studien, för att se vilken syn och policy de har angående vikten av anknytningsskapande i samband med inskolning. Men också varför förskolan valt att arbeta efter den givna metoden. För att sluta cirkeln så delades det ut enkäter till alla föräldrar på dessa sex avdelningar där intervjuerna genomfördes. Där fick de svara på frågor kring hur de upplevde inskolningen, se bilaga tre.

3.3 Genomförande och bearbetning av datainsamling

Förskolorna delades upp individuellt mellan oss skribenter och kontaktades via telefon och mejl. Informanterna informerades om arbetet kring denna studie och om hur materialet skulle komma till att hanteras. Även de etiska principerna och riktlinjerna togs upp samt varför deras förskola var av intresse för denna studie. Vi valde att inte skicka ut frågorna i förväg, utan gav endast en kort information om själva innehållet. Detta för att få ett verksamhetsenligt svar på undersökningsfrågorna från informanterna om deras tankar och hur deras arbete för att skapa en god anknytning ser ut. De sex förskolorna med fyra olika typer av inskolningsmodeller samt de fem förskolecheferna till dessa visade ett uppskattat intresse om att medverka i studien. Datum och tid bokades med informanterna. Det delades även ut en föräldraenkät till dessa sex avdelningar om hur föräldrarna upplevde inskolningen. Denna enkät delades ut på

måndagen under undersökningsveckan och samlades sedan in på fredagen. Enkäten var frivillig och gav möjlighet att vara helt anonym då den låg i ett kuvert, inga namn eller andra uppgifter efterfrågades. Det är viktigt att informanterna ställer upp frivilligt på intervjuerna eller annan empiriinsamling och att de är medvetna om hur det insamlade materialet kommer att hanteras. Första kontakten är, enligt Trost (2010), den viktigaste biten då det gäller intervjuer och om det fortsatta arbetet. Han poängterar att integriteten för den enskilde individen måste skattas högt oavsett syfte, ålder eller vilka som ingår i undersökningen.

Intervjuerna delades upp och genomfördes var för sig av skribenterna, de spelades in med hjälp av en diktafon för att vi som skribenter skulle kunna ta del av varandras insamlade empiri som informanterna delgav i undersökningen. Intervjuerna på förskolan genomfördes med en av pedagogerna i gruppen. Tanken var inte det enskilda svaret utan att se till hur gruppen arbetar ute i verksamheten för att skapa en helhet, i form av anknytning med det nya barnet i samband med inskolning. I undersökningen tillkom intervjuer med förskolecheferna till dessa förskolor för att få ett djupare perspektiv i undersökningen om hur dessa ser, agerar och tänker angående vikten i anknytningen till det nya barnet.

Efter genomförda intervjuer med informanterna och insamling av föräldraenkäten sammanställdes och transkriberades dessa först enskilt p.g.a. att skribenternas och informanternas kommuner ligger långt ifrån varandra. Därefter sammanställdes och utvärderades materialet både enskilt och gemensamt.

3.4 Etiska övervägande

Studien utgick ifrån Vetenskapsrådets etiska principer (2012) och deras fyra krav: *“Informationskravet, Samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet”*. Dessa fyra krav förmedlades till informanterna som deltog i undersökningen, förskollärare, förskolechefer och föräldrar. Kraven innebär att informanten får skriftlig och muntlig information angående undersökningen samt vad de bidrar med i studien. Ska en diktafon användas under intervjun måste informanten ha lämnat sitt samtycke samt blivit delgiven om att det är tillåtet att avbryta sin medverkan utan att det har någon negativ inverkan. Det finns krav om konfidentialitet, det innebär att materialet till undersökningen behandlas med största försiktighet. Förekommande personuppgifter förvaras säkert, alla namn fingeras för att behålla anonymiteten och att ingen skall kunna härledas till informanterna. Det material som

samlats in kommer endast att användas i ett undersökningssyfte (vetenskapsrådet, 2012, s.7-14).

De uppgifter som det togs del av i undersökningen finns inte med i arbetet för att informanterna ska förbli helt skyddade. Härmed har de forskningsetiska principerna från Vetenskapsrådet (2012) följts. Informanterna fick ta del av information om skribenterna, se bilaga fyra, på så sätt skapades en god första kontakt och en intervjustruktur, något som både Denscombe (2009) och Trost (2010) belyser vikten av.

3.5 Metoddiskussion

Valet av metod fungerade bra för att vi skulle få tillgång till så omfångsrikt empiri som möjligt. Intervjuerna gav de tillfrågade informanterna möjlighet att ge sin syn från verksamheten och de olika inskolningsmetoderna samt arbetet kring dessa. Vi som skribenter fick en inblick i vad och hur pedagogerna gör för att skapa goda förutsättningar för att barnet ska kunna knyta an samt för att bygga på ett förtroende från föräldern. Alla informanter har sett barnet och pedagogen som avgörande för denna process. Valet av att inte skicka ut intervjufrågorna i förväg kan ha bidragit till lite ytligare svar men kan också ha skapat ett ärligare svar. Om intervjufrågorna skickats ut i förväg kan det ha bidragit till att pedagogerna hunnit tänka ut svar för att det ska verka så bra som möjligt och kanske inte ge den sanna inblicken i hur de arbetar.

Föräldraenkäten öppnade upp för möjligheter att ta del av föräldrarnas upplevelse i processen, inskolningsmetod och anknytningsarbete, vilket är viktig kunskap för hur föräldrar och barn vill bemötas i verksamheten. Tyvärr blev denna insamlade empiri inte så stort då många föräldrar valde att inte delta. Enkäten var frivillig, vilket kan ha bidragit till en del av bortfallet. I enkäten fanns det också en fråga om de godkänner att verksamheten får ta del av sammanställningen av resultatet, vilket också kan vara en bidragande faktor till att föräldrarna valde att inte delta i undersökningen. Dessa enkäter gav ändå en inblick i hur föräldern upplevde dessa situationer och bidrog till ett bredare perspektiv i studien. Med hjälp av de olika informanterna så kunde vi skribenter ta del av forskningen ur ett annat perspektiv om att väva ihop kunskap och verklighet.

4 Resultat

Under denna rubrik redovisas resultatet av intervjuerna och enkäterna på ett tydligt och överskådligt sätt.

4.1 Intervjuer med pedagoger

I detta avsnitt presenteras resultaten från intervjuerna med pedagogerna. De är indelade efter inskolningsmetoder och därefter indelade i de kategorier som kommit fram i bearbetningen av materialet. Avdelningarna har blivit namngivna till A, B, C, D, E och F. A och B använder sig av tre dagars föräldraaktiv inskolning, C använder sig av en veckas föräldraaktiv inskolning, D och E använder sig av två veckors inskolning med olika längd på dagarna, även kallad traditionell inskolning, och F använder sig av tre veckors inskolning.

4.1.1 Föräldraaktiv inskolning

Avdelningarna A och B har valt att arbeta med en föräldraaktiv inskolning på ca tre dagar. Det innebär att de har valt att korta ner den traditionella inskolningstiden. Inskolningstiden är sex timmar per dag i tre dagar, på fjärde dagen är det tänkt att föräldern ska kunna vinka hej då till sitt barn. Den ena av de två avdelningarna har valt att korta ner första dagen p.g.a. att föräldern och barnet är trötta efter alla nya intryck som de ställts inför. Avdelning C har även de föräldraaktiv inskolning men skiljer sig från de andra två avdelningarna genom att de har en vecka, från onsdag till onsdag, istället för tre dagar. De har valt att ha från onsdag till onsdag för att barnet inte ska behöva bli lämnat efter helgen, de vill att inskolningen ska hålla i även efter helgen. De menar att barnet får ytterligare två dagar till, torsdag och fredag, efter inskolningsperioden om de känner att det skulle behövas.

På samtliga avdelningar väljer pedagogerna att ta ett steg tillbaka för att se hur föräldern hanterar olika situationer och tar till sig den kunskapen för att senare själva kunna möta barnet. Under tiden för de även en dialog med föräldern, pedagogerna anser att förkunskap om barnet är viktigt för att lättare kunna förstå och för att senare kunna ta hand om barnet.

4.1.1.1 Förälderns roll

På avdelning A och B, med 3 dagars föräldraaktiv inskolning, är föräldern aktiv i verksamheten med sitt barn och ser efter dess behov. Avdelning C, med en veckas föräldraaktiv inskolning, har gemensamt med de andra två avdelningarna att det är föräldern som är aktiv tillsammans med sitt barn under hela inskolningen. Den tar hand om blöjbyten, på- och avklädning, matsituationer samt samlingar och under vilan. Tanken som alla tre avdelningarna delar är att barnet sedan lämnas på avdelningen efter inskolningsdagarna under en kortare stund på tre timmar.

4.1.1.2 Ansvarspedagog

Avdelningarna B och C skiljer sig lite ifrån A genom att dem har valt att använda sig av en bestämd ansvarspedagog till föräldern och barnet, denna ansvarspedagog är även utbytbar ifall barnet får mer kontakt med någon av de andra pedagogerna. Det är den som tar kontakt och finns som närmsta stöd till föräldern och barnet. Avdelning A, med tre dagars föräldraaktiv inskolning, har valt bort denna bestämda kontakt. De vill inte lura in barnet till en falsk trygghet, med det menar de att verksamheten inte är uppbyggd på så sätt att alla pedagogerna finns på plats mellan kl 7 till 17, det är alltid någon som går hem kl 13. Dessa pedagoger menar att barnet inte kan ha en egen fröken, men de kan få stöttning en period om de behöver det. De tror att det är lättare för föräldern och barnet att skapa en kontakt till hela gruppen i stället för endast en pedagog. Avdelningarna är för övrigt lika med att samtliga pedagoger är delaktiga under inskolningen och aktiva i att skapa relation till föräldrar och barn.

4.1.1.3 Trygghet

Avdelning A har valt att korta ner sin första dag, de försöker även att vara lyhörda och flexibla då det gäller inskolningstiden. De anser att det ska kännas bra och tryggt för föräldern att lämna barnet och för barnet att bli lämnat. Avdelning A och B lägger stor vikt i föräldern och att det ska kännas bra för dem, de anser att om föräldern känner sig trygg inger det även trygghet till barnet. De tror att föräldern och barnet får en annan inblick i verksamheten genom en föräldraaktiv inskolning, att det skapar ett sammanhang och ger en större inblick i förskolans verksamhet. På så vis skapas en annan relation mellan föräldern och pedagogerna samt bidrar till att skapa en trygghet för barnet. Även på avdelning C läggs fokus på att

föräldern ska känna sig trygg med verksamheten då det är denna som vägleder sitt barn in i förskolans värld. De har valt att ha inskolningen under fler antal dagar för att de känner att barnet behöver dessa för att kunna känna sig tryggt på avdelningen tillsammans med pedagogerna och de andra barnen.

4.1.2 Traditionell inskolning

Avdelningarna D och E använder sig av två veckors inskolning och har gjort hela tiden, men har sedan utformat metoden efter vad de känner fungerar bäst. De båda avdelningarna pratar om barnet som individ och att de har olika behov och därför kan inte inskolningarna se likadana ut. Avdelning E har ett föräldramöte innan inskolningen, där även barnen är välkomna att vara med. Detta möte sker om det är flera barn som ska skolas in samtidigt. Då ges föräldrarna möjlighet att ställa frågor och redogöra för eventuella funderingar kring inskolningen samt att de kan dela med sig av sina tankar till de andra föräldrarna.

Avdelning F har valt att använda sig av en något längre inskolningstid på tre veckor istället för traditionell två veckors inskolning. De har precis som en av de andra avdelningarna ett föräldramöte innan inskolningen där det finns plats för funderingar och annan information samt frågor kring inskolningen. Det är endast föräldrar som medverkar under detta möte, med sig därifrån får de en bild på den pedagog som kommer att vara ansvarig för inskolningen samt den övriga personalen på avdelningen. På så sätt ges barnet tid och möjlighet att känna igen ansvarspedagogen och de andra pedagogerna. Första mötet mellan barn och pedagog sker i hemmet då denna avdelning har valt att arbeta med hembesök i sin inskolningsmetod.

4.1.2.1 Förälderns roll

Samtliga avdelningar anser att det är viktigt att föräldern finns med på avdelningen så att barnet kan tanka på sin trygghet vid behov. Därför har de valt att föräldern ska finnas med i bakgrunden för att kunna bygga upp en trygg kontakt mellan pedagog, barn och förälder. Därefter vill de att avståndet mellan barnet och föräldern ökar successivt allt eftersom barnet känner sig tryggt med pedagogerna och de andra barnen på avdelningen.

4.1.2.2 Pedagogens roll

Avdelningarna D, E och F har alla gemensamt att de har en ansvarspedagog som ansvarar för inskolningen och familjen under inskolningen, men de påpekar också att denna ansvarspedagog är utbytbar om de skulle märka att barnet knyter an till någon annan pedagog på avdelningen. Ansvarspedagogen ansvarar för att ta kontakt med familjen innan inskolning samt att familjen får information om verksamheten och rutinerna de har på avdelningarna.

4.1.2.3 Trygghet

Avdelningarna D, E och F talar om trygghet och de individuella behoven, dessa blir nyckelbegrepp och ligger i fokus i deras metoder. Avdelning F har valt att aldrig börja med något nytt eller en ny inskolningsperiod på en måndag, de vill att vardagen ska se ut som vanligt för de barnen som redan finns i verksamheten, vilket inger trygghet. Denna röda tråd om att skapa en trygg anknytning följer sedan barnet när det blir dags att flytta över till avdelningen för 3-5 åringarna. För att skapa detta har avdelning F valt att minst en av dessa pedagoger sedan följer med barnen över till den nya avdelningen.

För att värna ytterligare om trygghet väljer pedagogerna på avdelningarna E och F att ta det lugnt och inte introducera utemiljön förrän i slutet av inskolningen. Avdelning E upplever att många av dessa små barn är ovana vid att vara ute och leka i sandlådor, gunga eller att krypa runt på en gård. Barnet har oftast åkt runt i en vagn. Då blir det helt plötsligt en ny miljö för dessa barn. Avdelning E anser att trygghet är viktigt, de har valt att skapa tydliga rutiner, som ett exempel på det är att det underlättar om båda föräldrarna använder samma rutiner då de lämnar barnet i början. De vill uppnå tydliga likheter i rutinerna med barnet för att skapa trygghet. De introducerar en lämningsprocedur i början med ett tydligt hej då genom att barnet vinkar i ett fönster då det är dags att lämnas. De menar att efter hand som barnet är tryggt kommer de att skapa sina egna olika lämningsprocedurer.

4.1.2.4 Anknytning

Avdelningarna D och E har utformat sina två veckors inskolningar efter hur och vad de känt fungerar bäst. De känner att de på detta sätt kan möta det enskilda barnet samt skapa en god anknytning till det. Avdelning F använder sig av hembesök som är tänkt att underlätta anknytningen mellan barnet, pedagogen och föräldern. De har också ett föräldramöte där de

ger ut tydlig information och bilder på personalen innan inskolningens start. Barnet och pedagoger skapar sedan sin första kontakt i barnets hemmiljö genom hembesöket, det underlättar när barnet träffar denna pedagog på förskolan dagen efter och inskolningen startar. Samtliga avdelningars fokus vid inskolningen ligger på anknytningen till barnet.

4.2 Intervjuer med förskolechefer

I detta avsnitt presenteras resultatet från intervjuerna med förskolecheferna till avdelningarna som ingått i undersökningen. Förskolecheferna har delats in efter vad de har gemensamt och vad som skiljer dem åt i inskolningsarbetet samt i arbetet om att skapa anknytning. Även här används ett namnsystem för att underlätta. Förskolechef 1 är förskolechef för avdelning A som har föräldraaktiv inskolning på ca tre dagar, förskolechef 2 ansvarar för avdelning B som även de har valt tre dagars föräldraaktiv inskolning samt för C med en veckas föräldraaktiv inskolning, förskolechef 3 ansvarar för avdelning D vilka använder sig av två veckors inskolning, förskolechef 4 är för avdelning E som även de har två veckors inskolning samt förskolechef 5 för avdelning F med sin tre veckors inskolning.

4.2.1 Gemensamt för chefernas arbete

Förskolecheferna har alla ett gemensamt ansvar om att planera och organisera verksamheten efter de verksamhetsreglerna som finns för de olika kommunerna. Därefter struktureras omsorgsarbetet upp för att på bästa sätt möta varje enskild individ efter dennes behov. Alla dessa fem förskolechefer har en gemensam åsikt om att lyssna på vad deras personal på avdelningarna anser vara passande för verksamheten när det gäller barnet. De anser att det är personalen som har den praktiska kunskapen om att läsa av barnen och om hur det fungerar ute i verksamheten.

Något förskolecheferna 1, 2 och 4 har gemensamt är att de alla tre försöker att presentera sig för familjen som ska skolas in och ge lite kort information om hur föräldrarna kan nå dem via telefon eller kan komma till deras kontor. De är alltid öppna för att svara på eventuella frågor som föräldrarna kan ha eller om dem, i värsta fall, skulle vara missnöjda med något.

Förskolecheferna 1, 2, 3 och 4 har överlåtit ansvaret och valet av inskolningsmetod till pedagogerna, men de förväntar sig alla att föräldrarnas och barnens behov går i första hand.

De nämner även att oavsett vilken metod som tillämpats på avdelningarna så kan tiden alltid förlängas efter behov.

Något som alla förskolechefer har gemensamt är att de poängterar vikten av förtroendet från föräldern. De alla menar på att det är viktigt att föräldern får ett förtroende för personalen i verksamheten och känner sig trygg med att lämna sitt barn där. Denna trygghet speglar sig sedan på barnet, en trygg förälder ger ett tryggt barn vilket underlättar arbetet med inskolningen och anknytningen till barnet. De anser att man måste se till varje individs behov för att kunna möta alla på förskolan och att flexibilitet är nyckeln till en lyckad inskolning.

Förskolecheferna 1, 3, 4 och 5 anordnar föreläsningar och kurser för att personalen ska få möjlighet att utvecklas och inspireras i sitt arbete. Kurserna inriktar sig inte enbart mot anknytning utan verksamheten överlag. De anser att detta är av vikt för att arbetet med barnen ska komma vidare och att det hela tiden kan bli bättre. De vill på detta sätt hålla sig själva och pedagogerna medvetna om nya rön och ny forskning.

När det kommer till att få stöttning för att möta barnet i dess utveckling nämner förskolecheferna 2, 4 och 5 att de tar hjälp av specialpedagogen och dennes kunskaper. De menar på att specialpedagogens syfte är att se saker med andra ögon som sedan leder till att individens behov blir tillgodosedda. Förskolecheferna menar att det är viktigt att skapa en god utveckling för barnet.

4.2.2 Skillnader mellan chefernas arbete

Förskolechef 3 och 5 skiljer sig från de övriga cheferna när det kommer till första mötet med familjerna. Förskolechef 3 försöker att hålla sig undan under inskolningen då hon anser att det inte behövs ännu ett nytt ansikte under denna period. Medan förskolechef 5 har valt att ta ett större ansvar vid inskolningen. Precis som förskolecheferna 1, 2 och 4 så presenterar hon sig och ger lite praktisk information. Men utöver detta berättar hon om inskolningsmetoden och varför de valt denna samt berättar om anknytning och vikten av den. Hon berättar att utöver dessa tre veckor så får barnet och pedagogen ytterligare en vecka att knyta an till varandra innan en ny inskolning påbörjas.

Förskolechef 5 skiljer sig även från de andra förskolecheferna då hon valt inskolningsmetod tillsammans med specialpedagogen utifrån deras kunskaper och tidigare erfarenheter kring inskolningsarbetet. Hon har sedan motiverat och inspirerat personalen för denna metod så att de också är med på att använda den. I intervjun skiljer hon sig dessutom från de andra genom att hon uppmärksammar och diskuterar inskolning mellan avdelningarna, från 1-3 års avdelning till 3-5 års avdelning. Det flyttar även med en av de gamla pedagogerna upp till 3-5 års avdelningen.

Förskolechef 2 nämner vikten av att utnyttja personalens kompetens när det kommer till inskolning. Ett exempel hon tar upp är de många olika etniciteter som de har bland personalen på förskolan. Hon menar att vid utplaceringen tar de hänsyn till barn av olika etniska bakgrunder och modersmål på så sätt att de försöker placera barnen på en avdelning där en av pedagogerna har eller kan tala samma språk som familjen. Hon nämner en familj med arabiska som modersmål med väldigt lite svenska som ett exempel, då tog de hjälp av en i personalen som också har arabiska som modersmål för att förtydliga i samtalen. Förskolechefen vill tro att familjen fick en mer positiv upplevelse av inskolningen. Hon ser de olika modersmålen som en tillgång i arbetet med anknytning och för att skapa förtroende.

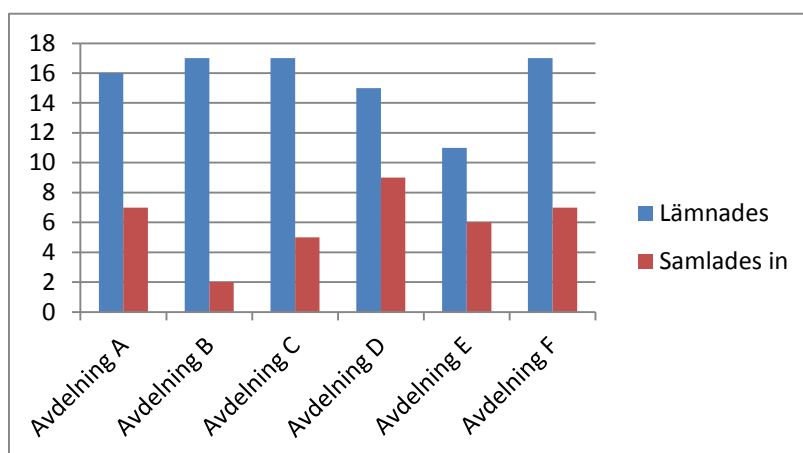
Förskolechef 4 har valt att utnyttja tiden efter inskolningen för att skapa ett band till sin personal och barnen på sin enhet. Detta gör hon genom att besöka och arbeta i från sin enhet en gång i veckan. Under dessa dagar försöker hon även försiktigt skapa en kontakt med de nya barnen. Förskolechef 4 anser att det är mycket tid och kraft som går åt vid inskolningen för både barnet och föräldern. Hon tillägger att det är de korta stunderna som gör att gummibandet mellan barnet och föräldern har möjlighet att successivt vidgas, kontinuiteten bygger och skapar trygghet. Tyvärr känner hon att inskolningsmaterial är ett stort dilemma när det kommer till hur de skulle kunna gå vidare när det kommer till 3-5 åringarna. Förskolechef 4 anser att verksamheten tappar samarbetet med föräldern när barnet kommer upp i ålder. Hon erbjuder alltid föräldern att delta i verksamheten, men det är många föräldrar som tackar nej. En orsak kan vara att de arbetar och ibland har svårt att få ihop schemat. Men enligt henne är även denna inskolningstid viktig.

När det kommer till att informera personalen om nya rön och ny forskning så nämner inte förskolechef 2 något om kurser eller föreläsningar men hon berättar att hon försöker hålla sig

själv uppdaterad. Skulle hon komma över något som hon känner att pedagogerna skulle kunna utvecklas eller inspireras av så delar hon med sig av det.

4.3 Föräldraenkät

Nedan kommer sammanställningen av föräldraenkäterna, namngivningen kommer även här att fortsätta som en röd tråd för att svaret ska bli tydligt för läsaren. Avdelning A och B använder sig av tre dagars föräldraaktiv inskolning, C använder sig av en veckas föräldraaktiv inskolning, D och E använder sig av två veckors inskolning och F använder sig av tre veckors inskolning. Av de 93 enkäter som lämnades ut till föräldrarna på de 6 valda avdelningarna i de 2 olika kommunerna så var det sammanlagt 39 stycken svar som kom tillbaka.

4.3.1 Tid

Av de föräldrar som har sina barn på avdelningarna A och B så var det 6 av 9 inlämnade svar som ville ha mer tid. 5 stycken av dessa 9 hade fått mer tid, upp till två veckor.

Ett uttalande från en av de föräldrar som ansåg att tiden var för kort i samband med inskolningen var att tre dagar är för kort tid för att barnet ska hitta trygghet i pedagogerna. Detta på grund av att barnet har varit hemma med någon förälder en längre tid och helt plötsligt skall de knyta an till en ny miljö, nya barn och vuxna. Barnet måste få tid ihop med föräldern på den nya platsen och inte bara lämnas efter tre dagar.

På de övriga fyra avdelningarna C, D, E och F var alla nöjda med tiden de fick i samband med inskolningen och alla ansåg att tiden hade varit tillräckligt lång för deras barn och för dem att knyta an till den nya verksamheten och till pedagogerna.

4.3.2 Anknytning

På frågan om föräldern kände att deras barn och de själva fick någon god anknytning till pedagogerna under inskolningstiden så svarade tre föräldrar från avdelningarna A, B och C att deras barn inte hunnit knyta an till pedagogerna.

Föräldraenkäterna visade på att föräldrarna från dessa sex avdelningar var överlag nöjda med pedagogernas arbete med att skapa en trygg anknytning till barnet. Det var endast en av föräldraenkäterna från avdelning A som inte ansåg att pedagogerna hade försökt skapa en trygg anknytning till deras barn.

4.3.3 Inskolningsmetoder

På avdelningarna A och B så kunde 6 föräldrar tänka sig att prova på en av de andra inskolningsmetoderna. 3 stycken ville prova på två veckors och tre veckors medan de resterande inte svarat på vilken metod de skulle vilja prova på. Av de 3 föräldrar som inte skulle kunna tänka sig en annan inskolningsmetod så fick 2 förlängd inskolning till en vecka.

På avdelning C var det endast 1 av dessa 5 som ville prova på en annan typ av inskolningsmodell där föräldern får vara mer passiv än aktiv.

Det var 5 stycken på avdelning D och E som svarade att de skulle kunna tänka sig en annan inskolningsmodell än den de hade. 3 stycken av dessa skulle kunna tänka sig att prova på en kortare inskolning från tre dagar och upp till en vecka. De 2 sista kände att de skulle vilja prova på en tre veckors metod.

På avdelning F var det 3 föräldrar som kunde tänka sig en två veckors inskolningsmetod och 1 förälder kunde tänka sig en annan inskolningsmetod beroende på barnet. Resterande föräldrar som inte kunde tänka sig en annan inskolningsmetod motiverade detta genom att de anser att

ett litet barn behöver en längre inskolningsperiod för att kunna knyta an till andra vuxna och för att känna trygghet.

4.3.4 Föräldrarnas syn på inskolningen

Här redogörs vad föräldrarna såg som positivt och negativ under inskolningen på de olika avdelningarna.

Föräldrarna på Avdelning A, med den föräldraaktiva metoden, ansåg det som positivt att de fick ta del av verksamheten under hela dagen. Avdelning B skickade bilder via telefonen till föräldern som visade barnet i en positiv situation. På Avdelning C tyckte de att pedagogerna visade hänsyn till hur man som förälder vill ha saker och ting. Någon förälder svarade att de kände sig trygga för att personalen gjorde saker som bara dagispersonal kan på avdelning D. På avdelning E var de nöjda med hur pedagogerna bemötte föräldrarnas önskemål och synpunkter, men även hur pedagogerna lyssnade när föräldern berättade om sitt barn. Pedagogerna på avdelning F uppfattades vara noga med att barnet skulle ha träffat alla pedagogerna innan inskolningstiden var slut. De var även flexibla i sitt bemötande och lekte in barnet i en trygg anknytning.

Gemensamt för alla avdelningarna var att samtliga föräldrar upplevde att de fick bra information angående inskolningsmetoden samt information om verksamheten och vilka rutiner som fanns på avdelningen. De upplevde också pedagogerna som tillmötesgående och flexibla, de ville vara förälder och barn till lags för att skapa en god anknytning.

En nackdel som togs upp var från en förälder på avdelning A som påpekade barngruppens storlek och var orolig för hur pedagogerna ska kunna vara alla till lags och räcka till.

5 Analys

Avsnittet är indelat efter rubrikerna utifrån litteraturdelen för att göra det så tydligt som möjligt för läsaren.

5.1 Anknytningsteorier

Broberg (2008) beskriver hur Bowlbys teori bidrog till forskning för hur separationer i tidig ålder påverkar barnet. Bowlby (2010) förespråkar för hur viktig föräldrarnas roll är för barnets utveckling. Ingen i det empiriska materialet nämner att en bruten kontakt till föräldern skulle kunna skapa eventuella men för barnets utveckling, men de är alla inne på trygghet och att de vill ha positiva barn vid överlämning, vilket inte uppnås om överlämnandet från förälder till pedagog blir för dramatiskt. Bowlby (2010) påpekar här att en otrygg anknytning kan orsaka ångest och ha negativ inverkan på barnets personliga utveckling och relationsskapande, även senare i livet. Andersson (2013) förklarar utifrån Bowlbys teori att anknytningen har med barnets behov av stöd från en vuxen att göra. Det ligger inga biologiska band till anknytningen utan det är den person som tar hand om barnet som utgör tryggheten. Det är denna trygghet som pedagogerna, förskolecheferna samt föräldrarna vill ska utvecklas under inskolningen. Detta har avdelningarna valt att göra på olika vis men grundtanken är densamma.

Broberg (2008) förklarar barnet som något mindre i behov av något större, en vuxen. Pedagogerna är ute efter att vara det större som fyller den mindres behov utav stöd och måste därför kunna ersätta föräldrarnas roll i detta. Tankarna för att minimera oro kan ses hos avdelningarna D, E och F, de arbetar med att successivt öka avståndet till föräldern i takt med att barnet söker mindre och mindre stöd ifrån denne. Medan avdelning A, B och C låter föräldern vara aktiv i inskolningen tillsammans med barnet under kortare tid men längre dagar. Det ska uppleva förskolan som rolig och inte bry sig om att föräldern lämnar det där efter ett visst antal dagar. Föräldrabetendet är, enligt Bowlby (2010), viktigt för hur barnet upplever vistelsen på förskolan. Förskolechef 3 är inne på ett spår om att det eventuellt skulle kunna underlätta om den föräldern som barnet inte har lika stor anknytning till är med under inskolningen och på så sätt främja skapandet av nya anknytningar. Bowlby (2010) nämner föräldern som den som skapar trygghet för barnet och hjälper barnet att våga utforska omgivningen. Föräldern är den som nämns som anknytningsperson, barnet söker sig till denne

för att få tröst och stöd. Är barnet tryggt med anknytningspersonen så gynnar det dess utveckling. Broberg (2008) påpekar att barn kan variera anknytningarna till personer i dess närhet och att barnets anknytning inte enbart behöver utgöras av föräldern, utan en stabilitet i anknytningen är av vikt. Det är denna stabilitet vid anknytningen som pedagogerna hoppas på att uppnå under barnets inskolning.

Bowlby (2010) ser föräldern som en nyckel till hur förutsättningar skapas för barnets utveckling på längre sikt, de förvaltar kunskap om sitt barn. Avdelning A, B och C använder sig av föräldrarnas kunskap för att nå barnet. De anser att om föräldern är delaktig i verksamheten och känner sig trygg så speglar det av sig på barnet. Genom att föräldern är aktiv i verksamheten så utvecklas kontakten till det lilla barnet. Avdelning D, E och F använder även de sig utav föräldrarnas kunskap men på ett annat sätt, genom att ha föräldern nära, som en trygg hamn för barnet. Samtliga pedagoger och förskolechefer pratar om intryck och att de arbetar efter att förskolan ska upplevas som rolig för barnet. De menar att detta inte går att uppnå om barnet känner sig otryggt. Broberg (2008) poängterar vikten av anknytning för hur barnet uppfattar sin omgivning och av att det ska finna glädje i att utforska omvärlden.

Samtliga informanter i undersökningen har valt sina metoder efter det sätt som de anser fungerar bäst för att uppnå en lyckad inskolning. Deras gemensamma mål är detsamma, att barnet ska skapa en trygghet på förskolan och inte uppleva separationen från föräldern som negativ och jobbig, utan som lättsam och positiv. De har valt sina metoder efter egna och andras erfarenheter och utformat dem så att det passar deras arbetssätt. Ingen av dem hänvisar till någon teori om hur man ska arbeta för att barnet ska känna sig tryggt i pedagogernas sällskap. Enligt Hagström (2010) beror det på att de kunskaper som finns kring barns anknytning till någon annan än anknytningspersonen är baserade på erfarenheter och går inte att bevisa vetenskapligt. Avdelning F och dess chef har valt att medvetet arbeta efter den kunskap som finns angående hur barn knyter an. De har även tagit hjälp av utbildaren Lindfors (2011) samt att specialpedagogen har varit en stor tillgång när de utformat sin tre veckors metod.

Hagström (2010) är inne på att barn kan, om tiden finns där, bygga upp liknande relationer med pedagogerna på förskolan som de har med föräldrarna. Hon pratar då inte enbart om inskolningsperioden utan överlag, men arbetet för en bra anknytning tar vid i första mötet. Avdelningen som använder sig av tre veckors inskolning har ett hembesök för att påbörja en

anknytning. Hagström (2013) poängterar att det inte finns något vetenskapligt bevisat material för denna sortens teori men hon är inte ensam om att tänka i dessa banor. Något som informanterna för två veckors och tre veckors inskolning poängterar är att det måste få ta tid med inskolningen. Även Förskolecheferna anser att inskolningen ska få ta tid oberoende av vilken metod man än valt att tillämpa i arbetet. Majoriteten av föräldraenkäterna anser att de fått den tid som krävs för att deras barn skulle få en anknytning till personalen. De som inte kände detta var de föräldrar som inskolat sina barn på tre dagars föräldraaktiv inskolning. Några av dessa hade fått utökad tid på inskolningen men kände ändå att det krävdes mer för att barnet skulle knyta an till någon i personalen. En utav dessa föräldrar ansåg att tre dagar är för lite tid för att barnet ska kunna skapa trygga band till pedagogen p.g.a. barnet varit hemma med en förälder och plötsligt hamnar i en ny miljö med nya vuxna och nya barn.

5.2 Förskolans uppdrag

Uppdraget för förskolan har en lång tradition bakom sig, enligt Broberg, Hagström, och Broberg (2012), och präglas av en pedagogisk del i form av att stärka och utveckla barnet samt vara ett föräldrastöd. Men med tiden har omsorgsarbetet hamnat lite i skymundan. Detta syns i de föräldraaktiva inskolningarna, det är föräldrarnas uppgift att sköta omsorgsbiten medan pedagogen står bakom och observerar. Broberg, Hagström, och Broberg (2012) menar att denna utveckling kan bero på att förskolans pedagogiska uppdrag förstärkts under de senaste decennierna (jfr Propositionen 1984/85). Förskolans verksamhet ska möta alla barn oavsett behov, vilket enligt Skolverket (2010) har lett till att fler och fler barn vistas inom denna verksamhet. Storleken på barngruppen uppmärksammas även i föräldraenkäten där den ansågs försvåra arbetet med att se den enskilda individen. Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) poängterar att behovet är annorlunda för det allra minsta barnet än för det äldre. Därför har de valt att anpassa dagens läroplan med hjälp av den aktuella forskningen, vilket även Broberg, Hagström, och Broberg (2012), Kihlbom (2003) och Nordström (2013) håller med om. De ser samspelet som en viktig del i att skapa trygghet. Niss och Söderström (2006) tillägger att det är där den pedagogiska rollen blir synlig. Pedagogerna ska ta till vara på sin kunskap för att nå de olika barnen och skapa goda förutsättningar i förskolan. De olika förskolecheferna och pedagogerna har valt att möta denna utveckling genom att utforma inskolningsmetoderna som de känner fungerar bäst för att möta det enskilda barnet och föräldern.

Enligt Lpfö (98, 2010) är det förskoleverksamhetens uppdrag att möta individen och dennes omgivning samt bidra till trygghet då föräldern arbetar. Nordström (2013) menar att om verksamheten ger det lilla barnet goda förutsättningar så ger de även barnet rötter för att senare kunna skapa och tillgodose sin egen kunskap. Förskolecheferna och pedagogerna i undersökningen möter förskolans uppdrag genom att de skapar och använder sig av de olika inskolningsmetoderna, de använder sina olika erfarenheter och kunskaper för att möta barnen på förskolan. De som använder sig av den korta föräldraaktiva metoden anser att de försöker individanpassa inskolningen om pedagogen ser att föräldern eller barnet har ett annat behov och tänk eller behöver mer tid. Denna metod anses som ett bra sätt att möta alla olika individer, eftersom föräldrar och barn inte är de andra lika. Barn skapar sin anknytning men på olika sätt. De som använder den något längre metoden anser att tid, förberedelse, förtroende och trygghet är viktiga delar för att möta det lilla barnet. De har plockat godbitar för att skapa den metod som de anser passa barnet och vad forskning anser passande för att stödja det lilla barnet. Pedagogerna D, E och F använder föräldern som en trygg bas, de anser att barnet behöver en grund att stå på innan det är redo att möta den nya världen i förskolan. Majoriteten av svaren i föräldraenkäten anser att förskolan har lyckats möta dem och deras barns olika behov. De anser att önskan och viljan fanns om att skapa goda förutsättningar för barnet, men att verkligheten ibland påverkade och försvårade arbetet med att skapa förutsättningar och se till individen då barngruppen var stor.

Samtliga avdelningar i undersökningen anser att trygghet är A och O för det lilla barnet, men de har valt olika sätt att skapa den på. Olanders (2012) menar att pedagogerna måste bli medvetna om hur och varför de valt att göra som de gör för att kunna skapa anknytning i förskolan för barnet. Avdelningarna redogör för varför de har valt att göra som de gör i arbetet kring anknytning och inskolning. Många av avdelningarna nämner att användandet av leken är en viktig bit för att barnet ska knyta an till verksamheten.

Pedagogerna på bl.a. avdelningarna A, E och F lockar barnet in i verksamheten med hjälp av leken och på så vis skapar det goda förutsättningar för en trygg anknytning med pedagogen och till verksamheten. Niss och Söderström (2006) samt Eriksson (2010) förespråkar leken som en bra metod för att närma sig barnet. Eriksson (2010) och Nordström (2013) nämner miljön som en inspirationskälla för att skapa samspel. Nordström (2013) poängterar att bra miljöer är utvecklande, det är viktigt att finnas nära tillhands för att bidra till en trygg bas. Pedagogerna D, E och F försöker vara flexibla och lyhörda, skynda varsamt och använda

föräldrarnas närhet och kunskap i leken. Olanders (2012) samt Niss och Söderström (2006) är inne på att barn lär sig av dem som de skapat en relation till. Denna tanke syns hos alla pedagoger, de berättar att de frågar föräldrarna vad deras barn tycker om att göra m.m. Detta framkommer på olika sätt i pedagogernas arbete, vissa pedagoger ställer frågor medan andra observerar hur föräldrarna hanterar olika situationer och lär sig därefter. Samtliga föräldrar ansåg också att pedagogerna försökte att skapa en god anknytning till barnet under inskolningen.

5.3 Barnets utveckling

Lundén (2010) och Kihlbom (2003) anser att barnets utveckling innefattar olika biologiska förutsättningar. Utvecklingen innefattar även tid, omgivning, de vuxna och barnet själv. De förespråkar vikten av föräldrarnas anknytningsskapande men också omgivningens roll för hur barnet stärks i sin utveckling. Förskolechef 3, 4 och 5 planerar frön med kunskap i form av föreläsningar och kurser för att inspirera pedagogerna i sitt arbete med att möta barnet. Pedagogerna försöker se varje enskild individ så att de bli bekräftade för den person de är och skapa goda förutsättningar för barnets utveckling. Enligt Lundén (2010) har den neurobiologiska forskningen gett oss betydelsefull kunskap om hur den enskilde individen och omgivningen samspelar med varandra. Hon menar att det samspelar med hjärnans tillväxt. Vissa saker är ärftliga och lärs medan erfarenheter får och lär barnet från dess omgivning. Både förskolecheferna 2, 4 och 5 och deras personal nämner att de tar hjälp av specialpedagogen om det finns behov för stöttning och tar del av dennes aktuella kunskap i frågan för att möta barnet i dess individuella utveckling. Specialpedagogens kunskap är att se verksamheten och barnet ur ett annat perspektiv och med nya ögon, vilket leder till att anpassning och stöttning lättare uppnås. De anser att kunskap och engagemang är viktigt för att skapa en god utveckling för det lilla barnet. Forskningen benämner tillväxten av hjärnan som ”fönstret som är öppet mot omvärlden” vilket Lundén (2010), Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) samt Lindfors (2011) benämner som en känslig period när det lilla barnet ska skapa sina kontaktrelationer och sina första band med omgivningen. Förskolecheferna i vår undersökning sade sig försöka tänka på detta när de möter det lilla barnet och att de därför närmar sig barnet med försiktighet samtidigt som de tar del av aktuell kunskap i frågan. Pedagogerna på avdelningarna väljer att ta ett steg tillbaka, ta del av föräldrarnas kunskap och använda leken som verktyg för att skapa den nya kontakten för att möta den enskilde individen.

Både Nordström (2013) och Lindfors (2011) benämner tiden när barnet är mellan 0 och 2 år som den känsligaste när hjärnan växer som mest. Det är här samspelet mellan föräldern och barnet börjar samt att barnet kommer i kontakt med omgivningen. Avdelning E ger ett tydligt exempel på hur de har valt att möta barnet och föräldern. Pedagogerna har valt att använda kunskapen och rutinerna som barnet har hemma, om det sover på förmiddagen och eftermiddagen, så gör det även det på förskolan. De anser att barnet successivt går över till förskolans rutiner när de är mogna. Förskolecheferna 1 och 2 anser att den föräldraaktiva inskolningen är ett bra sätt att på ett flexibelt sätt möta både det enskilda barnets utveckling samt stötta upp föräldern under denna inskolningstid. Lindfors (2011) förklarar detta samspel med att barnets "sociala hjärna" utvecklas under denna period. Därför anser hon att det är extra viktigt att skapa en "trygg omvårdnad" som ger goda förutsättningar för utvecklingen längre fram, avsaknaden av omvårdnad försvårar en sådan utveckling (Lindfors, 2011). Alla pedagogerna försöker aktivt på olika sätt att skapa ett samspel mellan barnet och pedagogen och med de andra barnen. De anser att det är viktigt att förskolan ska vara rolig, trygg och skapa en gemenskap för barnet.

Enligt Lagercrantz (2012) har forskningen fått mer kunskap om samspelet mellan hjärnan och beteendemönstrets process av barnläkaren och författaren Spock som anser att dessa kunskaper har utvecklat vår barnuppfostran. Innan andra världskriget fanns det inte så mycket kunskap om barnets hjärnor eller hur beteendemönstrets process samspelar. I dag vet vi mer och kan på så vis förändra och anpassa livet för det lilla barnet. Förskolechef 5 har valt att använda sina kunskaper och erfarenheter för att anpassa sin verksamhet efter ovanstående teorier. Hon planerar och organiserar tiden för att det ska fungera för det nya barnet. Hon värnar om tre veckors inskolning och försöker ge en extra vecka för pedagogen och det lilla barnet att knyta an till varandra när vardagen sedan börjar efter det att själva inskolningen är avklarad.

Broberg, Granberg och Lindfors (2012) samt Nordström (2013) lyfter samspelet mellan omsorg och den pedagogiska verksamheten som avgörande för barnets utveckling. Nordström (2013) menar att förskolan måste ge barnet rötter och vingar att utvecklas, och att detta görs genom värme och lyhördhet. Både pedagoger och förskolechefer på samtliga avdelningar har i åtanke att ge barnet detta i samband med inskolningen. Avdelningen C med en veckas föräldraaktiv inskolning och avdelning F med tre veckors inskolning möter barnets utveckling när de valt att lägga första dagen på så sätt att barnet startar på en onsdag. F gör det för att

underlätta för de redan befintliga barnen på förskolan, så att deras vardag ska vara som vanligt när verksamheten startar på måndagen. C menar att inskolningen tar vid även efter helgen och riskerar inte att försvåra separationen för barnet. De ger även två extra dagar om behovet finns för lite längre stöd. Nordström (2013) tillägger att de senaste tio årens kunskap har gjort oss medvetna om att stimulans och miljö är en viktig del under inskolningen. Första kontakten med förskolan är viktig för barnets utveckling. Hon anser att en bra miljö stimulerar barnen och det är viktigt att finnas till hands, vilket syns genom att pedagogerna har valt och strävar efter att använda sig av en ansvarspedagog. De menar att detta inger trygghet för barnet samt att kontaktskapandet med föräldern underlättas. Barnet bör ges mycket tid att få bekanta sig med verksamheten. Pedagogerna på avdelningarna E och F väljer att ta det lugnt och inte introducera utemiljön förrän i slutet av inskolningen. Avdelning E upplever att många av de små barnen är ovana vid att vara ute och leka i sandlådor, gunga eller att krypa runt på en gård. Barnen har oftast åkt runt i en vagn och då blir det helt plötsligt en ny miljö för dessa barn.

Broberg, Hagström, och Broberg (2012), Carlberg, Granberg och Lindfors (2012) samt Lagercrantz (2012) menar att tiden i förskolan är viktig och att verksamheten bör se till åldern då de minsta barnen har ett annat behov än de äldre. Omsorgen är viktig för att barnet ska knyta an och utveckla lärandet. Både förskolecheferna och pedagogerna som använder sig av de längre inskolningarna tänker på tiden som viktig för att skapa en god anknytning. Broberg, Hagström, och Broberg (2012) tillägger att vuxna bör bli medvetna om utvecklingen som barnet går igenom under de första åren. Pedagogerna för de längre inskolningsperioderna ser vikten av att få trygga barn eftersom otrygga barn har svårt att lära sig något, de har tankarna på annat håll. De ser vikten av att ge barnen tid och förtroende för att skapa trygghet genom att använda sig av tydlighet och rutiner.

Avdelning E uppmanar sina inskolningsföräldrar att prata med varandra så att de använder sig av samma rutiner i början när de lämnar barnet, de menar att det skapar trygghet. Dessa pedagoger brukar introducera en lämningsprocedur i början med ett tydligt hej då i form av att barnet vinkar i ett fönster. Efter hand då barnet sedan är tryggt kommer de att skapa sina egna olika lämningsprocedurer. I föräldraenkäten syns det tydligt att föräldern känner att de och deras barn får tid att lära känna pedagogerna och den nya verksamheten vid de längre inskolningsmetoderna.

5.4 Inskolning

Nordström (2013), Lindfors (2011) och Eriksson (2010) poängterar omsorgsbiten som viktig vid förtroendeskapandet och för att barnet ska släppa taget om föräldern. Avdelning E ställer sig till det som Olanders (2012) och Nordström (2013) säger, om att känner barnet sig tryggt så kan det lättare lära. Samtliga pedagoger och förskolechefer pratar även om vikten av en god relation till föräldern, de menar att om man har en trygg förälder så får man också ett tryggt barn, vilket Niss och Söderström (2006) samt Niss (1988) också talar om. Även majoriteten av föräldrarna anser att pedagogerna har försökt att uppnå en god anknytning under inskolningen.

Niss (1988) samt Niss och Söderström (2006) talar om korta och koncisa dagar under inskolningen för att inte barnet ska behöva ta in för många nya intryck. Detta mönster kan ses hos avdelningarna med två och tre veckors inskolning. De har valt att hålla dagarna korta för barnets skull samt att även ha inskolningen under en längre period för att på så sätt ge barnet möjlighet att ta del av alla moment trots de korta dagarna. Medan avdelningarna som använder sig av föräldraaktiv inskolning från tre dagar och upp till en vecka har valt att ha längre dagar och kortare inskolningsperioder. Det finns dock ingenting som tyder på att detta arbetssätt skulle vara fel men i teorierna nämns det inte heller att detta arbetssätt skulle underlätta för barnet. Det är fortfarande ett relativt nytt sätt att arbeta på, vilket kan vara anledningen till att det inte heller nämns i litteraturen. Förskolecheferna menar att oavsett vilken inskolningsmetod som används, så är det föräldrarnas och barnens behov som går först. Vill de ha en längre inskolning, så har de också rätt till det. Bland de föräldrar som svarade på enkäten så var det bara ett fåtal som inte var nöjda med inskolningsperioden, utan de ansåg att den var för kort. Dessa föräldrar skolade in sina barn efter den föräldraaktiva inskolningen och de tyckte inte att pedagogerna fick någon god anknytning till barnen under denna period.

Det är viktigt att inskolningsperioden upplevs som positiv och detta anses av alla pedagoger som intervjuats. Även förskolecheferna anser det vara av stor vikt. Alla de intervjuade anser att deras metod bidrar till en god start för barnet, men de är också noga med att påpeka att det är väldigt individuellt. Avdelningarna med längre inskolning anser att den tid de har inskolning, bidrar till att barnet får tid på sig att bygga upp en positiv uppfattning av förskolan. De anser att det finns tid för att utforma varje inskolning efter individens behov.

Vikten av en positiv start är även något som Niss (1988) samt Niss och Söderström (2006) nämner i teorin.

Samspelet mellan barn och pedagoger skapas då samtliga pedagoger tar reda på vad barnet tycker om genom att fråga eller observera föräldern. Pedagogerna på avdelning F har valt att utveckla detta genom att använda sig av hembesök. Denna första kontakt ger pedagogen mer kunskap om hur barnet leker, vilket skapar förutsättningar i kontaktskapandet. Leken nämns av Niss och Söderström (2006) samt Eriksson (2010) som ett viktigt redskap för att skapa en relation pedagog och barn emellan.

6 Diskussion

Enligt den litteratur som vi har tagit del av så är kunskap om hur barns hjärnor utvecklas under de yngre åren av största vikt för att skapa en god anknytning och goda inskolningsförutsättningar till de allra minsta barnen. Kan den kortvariga föräldraaktiva inskolningen anses vara för kort? Det kan utläsas i teorikapitlet under avsnittet för inskolning och i avsnittet om anknytningsteorier ang. barn och hur de knyter an samt diskussioner från informanterna att inskolningen ska få ta tid. Det framkommer att korta dagar och längre inskolningsperioder är att föredra, med tanke på stora barngrupper och dagens samhällsutveckling. Den föräldraaktiva inskolningen anses inte vara någon dålig metod, men med tanke på vad forskningen har visat om hur det lilla barnet utvecklar och skapar sina olika sätt att knyta an till omgivningen, tror vi att den metoden skulle lämpa sig bättre då det är dags för barnet att flytta över till syskonavdelning eller till avdelningen med 3-5 åringarna? Även denna målgrupp behöver skapa nya band samt bidra till ytterligare skapande av ett gott samarbete med föräldern och den pedagogiska verksamheten. Varför har det valts att arbeta med kortare inskolningsperioder? Beror det på dagens samhällsutveckling och politiska åtaganden eller kommer det av föräldrarnas karriärsintressen? Kilbom (2003), Hagström (2010) samt Nordström (2013) nämner att samhällsutvecklingen kan vara en bidragande orsak till de olika inskolningsmetodernas framkomst. Kanske hade den korta föräldraaktiva inskolningen kunnat bli ett svar på förskolechef 4:s önskan om att bibehålla en god kontakt med familjen vid överflyttning till större avdelningar för att stödja barnets utveckling?

Förskolechef 4 anser att man går miste om samarbetet med föräldrarna när barnen flyttas över till den större avdelningen. Hon önskar att föräldrarna involverades även i denna process, precis som de gör vid första inskolningen av barnet. En annan lösning hade kunnat vara som förskolechef 5 har valt att göra tillsammans med pedagogerna på hennes enhet, att det följer med en pedagog när barnen flyttas över. Bowlby (2010) belyser vikten av närvarande föräldrar. Kan det skapa en trygghet för barnet och behålla kontakten med föräldern om en pedagog följer med barnen till den äldre avdelningen? Kan detta arbetssätt skapa en röd tråd som följer genom hela enheten och skapa anknytning till barnen i verksamheten? Det är vad avdelning F anser och är anledningen till att de valt att använda sig av detta arbetssätt, för att skapa en trygg bas för barnen och deras utveckling. Enligt Lpfö (98,2010) innefattar förskolans uppdrag att verksamheten ska bidra till att skapa goda förutsättningar för barnet

och dess familj. Detta skapas genom kontinuitet och medvetenhet från både pedagogerna och förskolecheferna under hela den verksamma tiden.

Den aktuella forskningen med bl.a. Bowlby (2010) Broberg (2008), Hagström (2010) och Nordström (2013), förespråkar att vuxenvärlden ska värna om det lilla barnets trygghet, den trygghet som sedan kommer att ligga till grund för hur barnet utvecklas i ett socialt sammanhang. För det är ju återigen som Bowlby (2010) säger, att vårdnadshavaren är nyckeln till att skapa trygghet. Flertalet av författarna menar dock att föräldrarna och den pedagogiska verksamheten behöver bli mer medvetna om anknytning och vikten av att skapa den för att skapa goda förutsättningar för barnet. Informanterna som använder de längre inskolningsmetoderna har lättare för att skapa dessa förutsättningar, då de har tid att introducera verksamheten lite i taget, på så vis ges barnet och föräldern tid att vänjas in i verksamheten. Inskolningen och verksamheten är oftast en ny erfarenhet för båda parter. Även om man som förälder har varit med innan är det ändå en ny situation och en ny upplevelse för varje barn. Det kan lätt skapa oro och ångest för det lilla barnet, vilket pedagogerna och vissa av författarna benämner som bakslag, som t.ex. kan visa sig i form av separationsångest. Bowlby (2010) och Nordström (2013) anser att ett sådant kan ligga till grund för hur det lilla barnet kommer till att hantera och skapa sitt sociala samspel senare i livet.

I anknytningsteorierna med bland annat Bowlby (2010), Nordström (2013) samt Broberg, Hagström, och Broberg (2012) benämns det att en god anknytning är kärnan till allt lärande, ett tryggt barn har större tillgång till kunskap och på så vis skapas intelligens. Enligt informanterna ute i verksamheten så benämns trygghet som A och O i arbetet under inskolningen oavsett vilken metod de använder sig av. Pedagogerna på avdelning E tillägger att trygga barn har goda förutsättningar att skapa och lära vidare. Det otrygga barnet har svårare att lära sig, vilket även Nordström (2012) och Olanders (2012) talar om. Detta kan även vi skribenter hålla med om, är vi trygga med vår omgivning så kan vi lättare förstå, lära och hantera den. Detta uppnås dock inte i samma utsträckning av de avdelningarna som använder sig av den kortare inskolningen, vilket kan ses i föräldraenkäterna. Även om pedagogerna är flexibla och engagerade i sitt bemötande och avsikten att kunna se till varje individ och anpassa metoden efter det enskilda barnet finns. Tyvärr påvisar forskningen av bland annat Eriksson (2010), Carlberg, Granberg och Lindfors (2012), Kihlbom (2003), Lagercrantz (2012) och Nordström (2013) att tiden är nyckeln för att kunna skapa goda och

trygga anknytningsmöjligheter och påverkar barnets utveckling längre fram i livet. Enkäterna påvisar att det finns skillnader för hur föräldern upplevde detta under inskolningen. Majoriteten av föräldrarna var visserligen nöjda med bemötandet under inskolningen, men det fanns också enkätsvar som visade på missnöje med tiden. Dessa föräldrar angav att barnen inte fick den anknytning man önskat i samband med inskolningen under de kortare inskolningsmetoderna. De föräldrar som var nöjda hade getts mer tid än vad som var tänkt från början, d.v.s. än vad som egentligen ingår i en tre dagars metod. Då kvarstår att tiden är ett faktum för att skapa en bra grund. Vilka motiv kan det då finnas till att man på en del förskolor valt att korta ner inskolningstiden? Kan det bero på att en lång inskolningsperiod tar mer tid och energi från personalen, d.v.s. resurser som kanske inte alltid finns när barngrupperna är stora?

Ett sätt att skapa mer tid hade kanske kunnat vara att utgå från en längre period och sedan göra som pedagogerna C och E har valt att göra, d.v.s. plocka godbitarna för att få den inskolning som passar barnet, föräldern och verksamheten. Detta leder tillbaka till anknytningsteorierna som menar att det kanske är dags att tänka om kring hur man i förskolan tänker och möter barnen och vikten av att utveckla verksamheterna. Både förskolechefer och pedagoger har ett stort ansvar att se och ta tillvara på yrkeskunnigheten. Det skapades ett mål av regeringen, propositionen (1984/85), om att det ska skapas bättre förutsättningar för barnen och öka medvetenheten i verksamheten samt skapa en inblick i den pedagogiska verksamheten. De menar att det ska vara synligt hur pedagogerna väljer att ta tillvara på sina kunskaper och erfarenheter för att nå de olika barnen och för att skapa goda förutsättningar i förskolan. Genom att synliggöra informanternas tankar så kan förskolechefernas och pedagogernas arbete för att uppnå trygghet i samband med inskolningen tydliggöras än mer. Trygghet kan vara svårt att mäta, det handlar även om vilken förebild pedagogerna är och hur de väljer att förhålla sig. Pedagogerna och förskolecheferna måste tro på det arbetssätt de valt att använda, för att kunna nå barnet och föräldern samt skapa den trygghet som är olika för alla individer. Pedagogerna försöker att bistå med stöd och stöttning både för barnet och föräldern genom att vara ödmjuka och flexibla samt vara goda förebilder med sin erfarenhet och kunskap. Förskolecheferna samordnar pedagoger, föräldrar och barn, stöttar det pedagogiska arbetet samt sår frön och utbildar med ny kunskap genom föreläsningar, böcker och att verksamheten utbyter erfarenheter sinsemellan. Både förskolecheferna och pedagogerna ser vikten av föräldrarollen för att skapa trygghet för barnet då de kommer i kontakt med verksamheten. De anser att föräldern har kunskapen om sitt barn och vet vad det

mår bäst av. Pedagogerna ska vara ett stöd och ta över när föräldern arbetar, därför är det viktigt att skapa goda band för att barnet ska känna trygghet.

6.1 Förslag om fortsatt forskning

Till framtida forskning hade vi som skribenter gärna sett att vikten av att knyta an lyfts och hålls vid liv. Under arbetets gång har vi upptäckt att det inte finns så mycket material och forskning om dessa olika inskolningsmetoder, och hur de faktiskt påverkar barnet, både positivt och negativt, ur ett anknytningsperspektiv. En av våra informanter nämnde en intressant tanke som de själva börjat fundera över i sitt arbete. Tanken om hur pedagogernas arbete påverkar deras inskolningsmetod tillsammans med deras medvetenhet om att skapa en god anknytning till det lilla barnet? Detta arbete är tänkt att bilda en röd tråd och därefter följa barnet då det flyttar över till avdelningen för 3-5 åringar. Kan detta vara ett svar på frågan om skapandet av en bättre grund för hur det lilla barnet ska växa in i samhället. Detta samhälle som hela tiden utvecklas snabbare och snabbare samt medför att även vi som individer måste utvecklas och prestera mer. Detta är ett ämne som därför behövs undersökas och diskuteras ännu mer. Hur kan dessa olika inskolningsmetoder användas på ett mer medvetet sätt? Vi anser att det är något som alla vuxna t.ex. personal, förskolechefer, föräldrar och även beslutsfattare bör bli mer medvetna om. Det är ju detta lilla barn som ska kunna fungera som en egen trygg och lycklig samhällsindivid. En trygg anknytning ligger till grund för hur barnet skapar sin egen kunskap och hur det kommer att arta sig i sociala sammanhang.

7 Sammanfattning

I arbetet breddas och fördjupas kunskapen om hur förskolan väljer att arbeta med anknytning i samband med inskolningen. Bakgrunden för ämnet, det vill säga hur pedagogerna väljer att bemöta det lilla barnet för att skapa trygga och goda utvecklingsmöjligheter, behöver lyftas fram ur ett pedagogiskt perspektiv. Undersökningen riktar sig även mot hur förskolecheferna väljer att organisera sitt arbete för att möta barnet samt hur föräldrarna upplevde anknytningsarbetet i samband med inskolningen.

Med hjälp av anknytningslitteraturen har ett så brett kunskapsomfång som möjligt anlagts. Detta för att sedan mot denna bakgrund kunna ta del av informanternas verklighetsnära synpunkter. Dessa kombinerade perspektiv skapade en djupare kunskap och förståelse angående ämnet samt angav vikten av att skapa anknytning till det lilla barnet.

Undersökningsmetoden bestod av semistrukturerade intervjuer med förskolechefer och förskolepedagoger samt en anonym föräldraenkät till de utvalda avdelningarna. Det genererade ett triangulerat material, där arbetet ses från tre olika perspektiv.

Detta material gav svar på den frågeställning som var utgångspunkt för denna undersökning.

- Hur förhåller pedagoger sig till kunskaper om de mest förekommande inskolningsmetoderna?

Pedagogerna i studien försöker skapa en anknytning med barnet och familjen på olika sätt. De försöker att bistå med stöd för både barnet och föräldern genom att vara ödmjuka och flexibla samt vara goda förebilder med sin erfarenhet och kunskap. Detta poängteras av anknytningsteorierna som en viktig del av inskolningen. En av informanterna anser det vara viktigt att man tror på och känner sig bekväm med den inskolningsmetod som man har valt att arbeta efter för att kunna uppnå ett positivt resultat.

- Vad har pedagoger för syn på anknytning under inskolningen?

Samtliga informanter försöker tänka på anknytningen på något sätt, men det är som mest synligt hos de avdelningar som använder sig av de längre inskolningsmodellerna. De längre inskolningsmetoderna använder sig av föräldern på ett annat sätt för att skapa en god

anknytning. Mycket i anknytningsarbetet handlar om tiden och pedagogens förhållningssätt. Dessa är avgörande faktorer för hur barnet och föräldern skolas in i verksamheten och knyter an på ett tryggt sätt, vilket även forskningen anger vikten av.

- Hur upplever föräldrar olika inskolningsmetoder?

Föräldraenkäterna visade att det fanns skillnader för hur föräldern upplevde inskolningen. Majoriteten av föräldrarna var nöjda med bemötandet, men det fanns enkätsvar som visade på missnöje med tiden då det gällde de kortare inskolningarna. Dessa föräldrar angav att barnen inte fick den anknytning man önskat i samband med inskolningen. De föräldrar som var nöjda hade getts mer tid än vad som var tänkt från början. Tiden är ett faktum för att skapa en bra grund då det gäller inskolningsarbetet. Något som vi skribenter kommer att ta med oss.

- Hur organiserar förskolechefer arbetet med anknytning vid barns inskolning?

Förskolechefernas huvudsakliga arbetsuppgift är att samordna pedagoger, föräldrar och barn, stötta det pedagogiska arbetet samt utbilda med ny kunskap genom föreläsningar, böcker och utbyta erfarenheter sinsemellan inom verksamheten. De skiljer sig från varandra i hur de förhåller sig till anknytningsarbetet i samband med inskolning. Bakgrunden, intresset, tiden och kunskapssynen de själva har spelar stor roll i hur de som chefer väljer att göra i denna fråga. Dessa aspekter avspeglar sig i inskolningsmetoden som anses vara passande på enheten. En informant benämner vikten av kunskap, du måste veta hur och varför du valt att göra som du gör.

Under detta arbete har vikten av det pedagogiska uppdraget, att skapa en trygg och god bas för det lilla barnet och dess föräldrar, uppmärksammas. Föräldrarna är nyckeln till kunskapen om barnet. Som pedagog ska man försöka möta det lilla barnet och dess familj genom att vara ödmjuk, flexibel och lyhörd. För att detta ska vara möjligt krävs det medvetenhet om hur och varför, vilket både anknytningsforskning och informanter påtalar. Genom att ha tagit del av förskolechefernas och de olika avdelningarnas tankar, så har även vår tidigare kunskap vidgats. Personalen inom förskolan har ett stort ansvar om att bli medvetna om vikten av att värna om en god anknytning, då de håller i ansvarstrådarna som ska skapa detta för det lilla barnet. En av förskolecheferna är inne på vikten av att alla, oavsett om det är en chef eller pedagog, måste bli mer medvetna om varför de valt att göra som de gör. Är de inte medvetna

eller har den kunskap som behövs, så tappas fokuset på vad som är viktigt och hur vi kan utvecklas på vägen. Detta är något som borde lyftas oftare men även vikten av vad en trygg anknytning innebär och skapar på sikt. Trygghet går inte att mäta utan det är något som uppstår på vägen mot målet, något som både anknytningsteorin och informanterna talar om. Alla är vi egna individer och utvecklas olika, men en trygg bas är något som bör siktas mot att skapa för barnet. Detta lilla barn som ska växa upp och bli en socialt fungerande individ i en samhällsutveckling.

8 Referenslista

8.1 Tryckta källor

- Bowlby, John (2010). *En trygg bas: kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. 2. utg. Stockholm: Natur & kultur
- Broberg, Anders, (2008). *Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteorin*. 1. utg. Stockholm: Natur och kultur
- Broberg, Malin, Hagström, Birthe & Broberg, Anders (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur
- Bryman, Alan (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Carlberg, Camilla, Granberg, Ann & Lindfors, Helena (2012). *Småbarnens egen läroplan: Lpfö 98/10 tolkad utifrån 1-3 åringars behov*. Solna: MacBook
- Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Eriksson, Marie (2010). *En bra start: om inskolning och föräldrakontakt i förskolan*. Stockholm: Lärarförbundets förlag
- Hagström, Birthe (2010). *Kompletterande anknytningsperson på förskola*, doktorsavhandling,
- Halldén, Gunilla (red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson
- Hart, Susan (2009). *Anknytning och samhörighet*. Malmö: Gleerup
- Kihlbom, Magnus (2003). *Om små barns behov och utveckling: nyare utvecklingspsykologiska och neurobiologiska rön*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
- *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>
- Niss, Gunilla (1988). *Att börja i förskolan*. 1. uppl. Stockholm: Socialstyr
- Niss, Gunilla & Söderström, Anna-Karin (2006). *Små barn i förskolan: den viktiga vardagen och läroplanen*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Niss, Gunilla & Söderström, Anna-Karin (2006). *Små barn i förskolan: till föräldrar*. Lund: Studentlitteratur.
- Sommer, Dion (2005). *Barndomspsykologi: utveckling i en förändrad värld*. 2., rev. [och utök.] utg. Hässelby: Runa

- Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Åberg, Ann & Lenz Taguchi, Hillevi (2005). *Lyssnandets pedagogik: etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. 1. uppl. Stockholm: Liber

8.2 Otryckta källor

- Lindfors Helena, Förskollärare och diplomerad småbarnspedagog, (2011-10-18). *Inskolning av små barn i förskolan*. Karlskrona. Utg. SmåBarn i Lund AB
- Nordström, Berit Fil dr, leg. psykolog, spädbarnsforskare, (2013-10-17). *Föreläsning; Tolka och förstå små barn*. Karlskrona

8.3 Elektroniska källor

- Andersson, Leif (2013) *Anknytning*. Psykolopraktik Andersson-Nord AB
<http://www.poms.nu/konf/leif-andersson.pdf>. Tillgänglig pdf den (2013-11-15)
- *En skola för alla* (1984/85:209) <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-198485209-om-forskola-f-G803209/?text=true> Tillgänglig den (2013-11-21)
- Kihlbom, Magnus (2003). *Om små barns behov och utveckling [Elektronisk resurs] : nyare utvecklingspsykologiska och neurobiologiska rön*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling Malmö högskola http://www.skolverket.se/om-skolverket/visa-enskild-publication?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D1849 Tillgänglig den (2013-11-14)
- Lagercrantz, Hugo (2012/3 årgång 37 s.24) *Barnfostran grundad på kunskap om hjärnan*. Barnbladet. Tillgänglig: <http://www.barnbladet.org/sv/wp-content/uploads/BB312.pdf>
- Lundén, Karin (2010). *Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn: vad kan vi lära av forskningen?*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Tillgänglig på Internet: http://www.allmannabarnhuset.se/data/files/B_cker_PDF/Att_identifiera_omsorgssvikt.pdf
- Lärarnas nyheter (2011-06-13), *Olika modeller för inskolning*.
<http://www.lararnasnyheter.se/forskola/2011/06/13/olika-modeller-inskolning>.
Tillgänglig den (2013-11-27)

- Olanders, Marit (2012-04-26) *Lite anknytningsteori för förskolan*
<http://varavexaleva.wordpress.com/2012/04/26/lite-anknytningsteori-for-forskolan/> Tillgänglig den (2013-11-14)
- Skolinspektionen (2011) *Kvalitetsgranskning av förskolan*.
<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/forskola-2011/kvalgr-forskolan2-slutrapport.pdf> Tillgänglig den (2013-11-27)
- Skolverket (2012-03-15) *Förskolans uppdrag: Fler barn än någonsin*
<http://www.skolverket.se/press/pressmeddelanden/2012/ fler-barn-an-nagonsin-i-forskolan-1.170251> Tillgänglig den (2013-11-20)
- Vetenskapsrådet. (2012) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> Tillgänglig den (2013-11-18)

9 Bilagor

Dessa bilagor med frågeställningar har varit utgångspunkt för arbetet tillsammans med aktuell litteratur och forskning samt med det aktuella arbetet om ämnet då denna empiri har samlats in.

Bilaga 1: Intervjufrågor till pedagogerna på de valda avdelningarna

Bilaga 2: Intervjufrågor till förskolechefen till dessa avdelningar

Bilaga 3: Föräldraenkäten till dessa barn som vistas på dessa avdelningar

Bilaga 4: Brevet som skickades ut till informanterna

Bilaga 1

Intervjuguide: Frågor till pedagogerna

Bakgrunds frågor

- Hur många är ni i personalen här på avdelningen?
- Ålder, hur gammal är du/ni och vilken utbildning har du/ni?
- Tidigare yrkeserfarenhet, t.ex. andra förskolor?
- Vad har du/ni med er från utbildning gällande inskolning och vikten av att skapa en ny samt god anknytning?
- Har du/ni arbetat länge tillsammans på förskolan?
- Hur ser du/ni på barn och barns lärande?

Intervjufrågor

- **Frågor kring inskolning**

- Berätta om hur du/ni arbetar med inskolning.
- Följdfråga: Arbetar ni utifrån någon specifik inskolningsmetod, i så fall vilken?
- Använder ni en eller fler olika inskolningsmetoder? T.ex. 3 dagars, 1 vecka, 2 veckors eller 3 veckors.
- Har ni erfarenheter av någon/några andra inskolningsmetoder? Vilken/Vilka?
- Direktiv eller lokala riktlinjer?
- Berätta hur den/de metoder ni använder fungerar
- Vad ger den/de er som personal för att skapa denna anknytning med barnet, vilken metod anser du/ni ger mest för att skapa anknytning mellan barn och pedagog?

- **Berätta om hur du/ni förbereder er för att ta emot barnet i förskolan.**

- Vilken information ger du/ni till familjen/föräldrarna gällande inskolningen och er pedagogiska verksamhet?
- Vilken information anser du/ni vara viktig för att kunna skapa en god anknytning till barnet och den nya familjen?
- Hur går du/ni tillväga för att skapa en god kontakt med vårdnadshavaren t.ex. sker första mötet i hemmet eller på förskolan?

– Tar du/ni hjälp av de äldre barnen t.ex. fadderbarn som är med och skapar ytterligare en trygghet?

- **Berätta om hur du/ni använder inskolningstiden för att skapa en god anknytning?**

– Sker den individuellt eller i grupp?

– Vem ansvarar för inskolningen? Kontaktperson eller gruppen?

– Får barnet vara med och välja anknytningsperson eller gör du/ni det?

– Vilken roll har Ni som pedagog vid inskolningen?

– Vilken roll har föräldrarna i inskolningen?

– Vad är dina/era tankar kring inskolningen, dess syfte och vad vill du/ni att den ska skapa?

- **Berätta vad som måste/ska fungera för barnen innan föräldrarna går ifrån avdelningen?**

– Arbetar du/ni med inskolning på det sätt som ni anser vara bäst ur anknytnings synpunkt?
Om inte, varför inte?

- På vilket sätt kan du/ni påverka och ändra inskolningen/metoden om du/ni inte är nöjda?

– Anser du/ni att föräldrarnas medverkan vid inskolning är avgörande för skapandet av anknytning till barnet?

– Utvärderar ni inskolningen/metoden? När ske det? Berätta hur det går till.

- **Beskriv ert arbete för att skapa en god anknytning med fem ord.**

Bilaga 2

Intervjuguide: Frågor till förskolechefen

Bakgrunds frågor: information

- Hur länge har du varit förskolechef?
- Hur länge har du varit chef för denna förskola?
- Din utbildning?
- Din tidigare yrkeserfarenhet?
- Vad har du med dig från utbildningen gällande inskolning och vikten av att skapa en ny samt god anknytning till barnet och föräldern?
- Beskriv förskolan i kort. Hur många arbetar här? Hur många grupper? etc. i korthet.

Intervjufrågor

- **Berätta om hur du förbereder dig för att ta emot de nya barnet på förskolan?**

- Vilken information ger ni gällande inskolningen och er pedagogiska verksamhet till familjen?
- Vilken information anser du vara viktig för att kunna skapa en god anknytning till barnet och deras familj?

- **Berätta om ni använder någon särskild inskolningsmetod eller vilka inskolningsmetoder ni använder er av?**

Följdfråga: t.ex. 3 dagar, 2 veckor, 3 veckor eller någon annan.

- Använder ni er av en gemensam eller har ni olika metoder?
- Varför har ni valt att göra på detta sätt?
- Har du/ni erfarenhet av någon annan av tidigare nämnda metoder?
- Vilka styrkor/svagheter hade detta?
- Vad kan det bero på?

- **Berätta hur du som förskolechef tänker kring/planerar för av barngruppen t.ex.**

- Antal barn och pedagoger/barnskötare?

– Hur tänker/förbereder du som förskolechef gör för att möta det nya barnet och deras olika behov i samband med inskolningen?

- **Berätta hur du som förskolechef gör för att hålla dig aktiv om nya rön och ge tips till personalen?**
-
- **Berätta om hur du/ni använder inskolningstiden för att skapa en god anknytning till det nya barnet och familjen?**

– Vem ansvarar för inskolningen? Är det du eller personalen?

– Vilken roll har du som förskolechef vid kontakten i samband med inskolningen?

– Vilka är dina tankar kring inskolningen, dess syfte och vad vill du att den ska skapa?

- **Berätta om inskolningen inte fungerar/en inskolningsmetod inte skulle fungera, hur går du/ni tillväga då?**

– Utvärderar du och personalen hur inskolningen har gått/vilken inskolningsmetod som fungerar i praktiken? Berätta hur detta går till.

– Är det du eller personalen på avdelningarna som väljer vilken metod som ska tillämpas?

– Hur fungerar detta?

- **Beskriv ert arbete för att skapa en god anknytning med fem ord?**

Bilaga 3.

Enkätundersökning till föräldrar

Våra namn är Lina och Petra, vi går vår sjätte termin på Högskolan Kristianstad och läser till förskollärare. Vi skriver just nu på vårt examensarbete och skulle uppskatta väldigt mycket om ni föräldrar skulle vilja svara på denna enkät. Enkäten handlar om hur ni har upplevt inskolningen av ert barn.

Vi kommer inte att be om era namn eller andra personuppgifter då detta ska vara helt anonymt och det är helt frivilligt om ni vill ta del av och svara på denna enkät eller ej.

Sätt kryss för det alternativ som ni känner passar in på er.

Vilken inskolningsmetod användes när ni skolade in ert barn på förskolan?

3 dagar 1 vecka 2 veckors 3 veckors Annan Vilken?

Skulle ni önska att ni fick:

Längre inskolningstid Kortare inskolningstid Inskolningstiden var tillräcklig

Kände ni att ert barn fick bra anknytning till pedagogerna under inskolningen?

Ja Nej

Kände ni att pedagogerna försökte skapa en trygg anknytning till ert barn?

Ja Nej

Skulle ni kunna tänka er en annan inskolningsmetod?

Ja Nej

Om Ja, vilken?

3 dagar 1 vecka 2 veckor 3 veckor

Om nej, varför inte?

.....
.....
.....

Vad gjorde pedagogerna för att ni skulle känna er trygga med att lämna ert barn där?

.....
.....
.....

Skulle det gå bra om vi överlämnar denna enkät till förskolan att ta del av efter att undersökningen är klar och resultatet är sammanställt?

Ja Nej

Tack för er medverkan!

Bilaga 4.

Hej!

Vi heter Lina Sandin och Petra Karlsson. Vi går vår sjätte termin på lärarutbildningen på Högskolan Kristianstad med inriktning mot de yngre åldrarna. Vi skriver nu vårt examensarbete, vi har tänkt se närmre på hur förskollärare skapar anknytning vid inskolning. Men också hur förskolechefen ser på inskolning på de förskolor som vi besökt. Syftet med intervjun är att få reda på hur ni tänker kring anknytningen vid inskolning. Vi kommer därför att intervjua er för att få er mening och syn på inskolning och vilken anknytning barnen får under denna. Vi har valt ut X antal förskollärare och förskolechefer samt att vi delar ut en föräldraenkät om hur de har upplevt inskolningen. Resultatet för undersökningarna blir utifrån svaren vi får. Alltså är varje intervju av stort värde för oss. Under intervjun är det tillåtet att när som helst avbryta utan någon orsak. Medverkan är helt och hållet frivillig och vi respekterar dina val. Vi kommer att spela in intervjun för att underlätta vårt efterarbete. Efter det att vårt examensarbete är klart så kommer detta material att raderas. Endast vi som skribenter kommer ha tillgång till dessa inspelningar. Alla namn och platser kommer att vara fingerade och inget i undersökningen kommer att kunna härledas till er. Om det är något ni undrar över så är ni välkomna att höra av er till oss.

Med vänliga hälsningar

Lina Sandin och Petra Karlsson

lina.sandin00024@stud.hkr.se 0768606061 eller

petra.karlsson0029@stud.hkr.se 0709602104